

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Кафедра практики англійської мови і методики її навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри практики англійської мови і методики її навчання,
кандидат філологічних наук, доцент

_____ Віра СЛІПЕЦЬКА
« _____ » _____ 2025 р.

**Методологічний аналіз лексико-семантичного аспекту
політичних промов Бориса Джонсона**

Спеціальність: 014 «Середня освіта. (Англійська мова та зарубіжна
література)»

Освітня програма: «Середня освіта (Мова і література (англійська, польська))»

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації – Магістр середньої освіти. Вчитель англійської мови
та зарубіжної літератури, вчитель польської мови та зарубіжної літератури

Автор роботи Звір Анна Ігорівна _____

підпис

Науковий керівник кандидат педагогічних наук,

доцент Погоріла Анна Ігорівна _____

підпис

Дрогобич, 2025

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Зав. кафедрою _____

(підпис)

(дата)

**Завдання
на підготовку кваліфікаційної роботи**

1. Тема: Методологічний аналіз лексико-семантичного аспекту політичних промов Бориса Джонсона
2. Керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Погоріла Анна Ігорівна
3. Студент: Звір Анна Ігорівна
4. Перелік питань, що підлягають висвітленню у кваліфікаційній роботі:
 1. Охарактеризувати політичний дискурс та його функції в комунікації.
 2. Розглянути методи лексико-семантичного аналізу в сучасній лінгвістиці.
 3. Визначити ключові риси мовного стилю Бориса Джонсона.
 4. Дослідити лексико-семантичні засоби, вживані у його промовах.
 5. Проаналізувати прагматичний ефект вживаних лексичних одиниць.
 6. Зіставити мовлення Бориса Джонсона з виступами інших політичних діячів.

5. Список рекомендованої літератури: Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. К. : Вид. центр «Академія», 2004. С. 344; Биндас О. Синтаксично-стилістична особливість англомовних промов українських політиків. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Випуск 2(40). 2018. С. 5-10; Гулей М. Д. Лексико-граматичні особливості та композиційна структура французької політичної промови. Київ, 2009. 19 с; Дем'янков В.З. Інтерпретація політичного дискурсу у ЗМІ. Мова ЗМІ як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Навчальний посібник. МДУ ім. Ломоносова, 2003. С. 116-120. ;

6. Етапи підготовки роботи

№	Назва етапу	Термін виконання	Термін звіту перед керівником, кафедрою
1.	Вивчення й аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури; визначення вихідних положень дослідження (об'єкт, предмет, методи); формування мети; постановка завдань.	Вересень – жовтень 2024р.	
2.	Підготовка 1-го розділу роботи.	Листопад - грудень 2024р.	
3.	Підготовка 2-го розділу роботи.	Січень – березень 2025р.	
4.	Підготовка 3-го розділу роботи	Березень – травень 2025 р.	
5.	Формування висновків. Оформлення роботи.	Червень – вересень 2025р.	
6.	Перевірка роботи на плагіат	Листопад 2025р.	
7.	Попередній захист роботи і рецензування.	Грудень 2025р.	

7. Дата видачі завдання _____

8. Термін подачі роботи керівнику _____

9. З вимогами до виконання кваліфікаційної роботи і завданням ознайомлений (а)

(підпис студента)

10. Керівник _____

(підпис)

Бориса Джонсона

Оцінка за національною чотирибальною шкалою: _____

Коротка мотивація захисту:

[illegible]

Голова ЕК _____

Дата _____ підпис _____ прізвище, ім'я _____

Секретар ЕК _____

підпис прізвище, ім'я

АНОТАЦІЯ

Звір А. І. Методологічний аналіз лексико-семантичного аспекту політичних промов Бориса Джонсона.

У магістерській роботі здійснено лексико-семантичний аналіз політичного дискурсу британського політика Бориса Джонсона. Актуальність теми зумовлена зростаючим інтересом до дослідження мови політики в сучасній лінгвістиці, зокрема її впливу на суспільну свідомість та політичну поведінку виборців. У роботі розкрито поняття політичного дискурсу, його функції та особливості, а також окреслено методи й підходи до його лінгвістичного аналізу.

Особливу увагу приділено вивченню лексико-семантичних засобів у промових Бориса Джонсона: емоційно забарвленій лексиці, політичній термінології, метафориці, риторичних фігурах та стилістичних прийомах. Здійснено аналіз типових тем, ідеологічних акцентів та комунікативних стратегій, що формують риторичний образ політика. У третій частині дослідження висвітлено прагматичний ефект мовлення Джонсона, порівняно його стиль з іншими британськими політичними діячами, зокрема з Вінстоном Черчиллем та Джо Байденом, і охарактеризовано реакцію суспільства на його мовні патерни.

Практична цінність роботи полягає в застосуванні результатів для подальших досліджень у сфері політичної лінгвістики, дискурс-аналізу, перекладознавства та комунікативної стилістики. Отримані висновки можуть бути використані у викладацькій діяльності, під час аналізу автентичних матеріалів з політичного дискурсу та розробки навчальних програм із лінгвістичних дисциплін.

Ключові слова: політичний дискурс, Борис Джонсон, лексико-семантичний аналіз, риторика, стилістичні прийоми, суспільна реакція.

ANNOTATION

Zvir A. Methodological Analysis of the Lexico-Semantic Aspect of Boris Johnson's Political Speeches.

The master's thesis presents a lexico-semantic analysis of the political discourse of the British politician Boris Johnson. The relevance of the topic is determined by the growing interest in studying political language in modern linguistics, particularly its influence on public consciousness and voters' political behavior. The work reveals the concept of political discourse, its functions, and features, as well as outlines methods and approaches to its linguistic analysis.

Special attention is paid to the study of lexico-semantic means in Boris Johnson's speeches: emotionally colored vocabulary, political terminology, metaphors, rhetorical figures, and stylistic devices. An analysis of typical themes, ideological emphases, and communicative strategies that shape the politician's rhetorical image is conducted. The third part of the research highlights the pragmatic effect of Johnson's speech, compares his style with other British politicians such as Winston Churchill and Joe Biden, and characterizes public reaction to his linguistic patterns.

The practical value of the work lies in the application of the results for further studies in political linguistics, discourse analysis, translation studies, and communicative stylistics. The conclusions can be used in teaching activities, analysis of authentic materials from political discourse, and development of linguistic curricula.

Keywords: political discourse, Boris Johnson, lexico-semantic analysis, rhetoric, stylistic devices, public reaction.

STRESZCZENIE

Zwir A. Analiza metodologiczna leksykalno-semantycznego aspektu przemówień politycznych Borisa Johnsona.

Praca magisterska przedstawia analizę leksykalno-semantyczną dyskursu politycznego brytyjskiego polityka Borisa Johnsona. Aktualność tematu wynika z rosnącego zainteresowania badaniem języka polityki we współczesnej lingwistyce, szczególnie jego wpływem na świadomość publiczną oraz zachowania wyborców. Praca ukazuje pojęcie dyskursu politycznego, jego funkcje oraz cechy, a także przedstawia metody i podejścia do analizy lingwistycznej.

Szczególną uwagę poświęcono badaniu środków leksykalno-semantycznych w przemówieniach Borisa Johnsona: emocjonalnie nacechowanemu słownictwu, terminologii politycznej, metaforom, figurom retorycznym oraz środkom stylistycznym. Przeprowadzono analizę typowych tematów, akcentów ideologicznych oraz strategii komunikacyjnych kształtujących retoryczny wizerunek polityka. W trzeciej części badania podkreślono pragmatyczny efekt języka Johnsona, porównano jego styl z innymi brytyjskimi politykami, takimi jak Winston Churchill i Joe Biden, oraz scharakteryzowano reakcję społeczną na jego wzorce językowe.

Praktyczna wartość pracy polega na możliwości wykorzystania wyników do dalszych badań w dziedzinie lingwistyki politycznej, analizy dyskursu, translatoryki oraz stylistyki komunikatywnej. Wnioski mogą być stosowane w działalności dydaktycznej, analizie autentycznych materiałów dyskursu politycznego oraz w opracowywaniu programów nauczania językoznawstwa.

Słowa kluczowe: dyskurs polityczny, Boris Johnson, analiza leksykalno-semantyczna, retoryka, środki stylistyczne, reakcja społeczna.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	10
1.1. Політичний дискурс: поняття, особливості та функції	10
1.2. Лексико-семантичний аналіз у лінгвістиці	16
1.3. Методи та підходи до аналізу політичних промов.....	24
РОЗДІЛ 2 ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА.....	31
2.1. Загальна характеристика політичного стилю Бориса Джонсона.....	31
2.2. Аналіз лексичних засобів у промовах Бориса Джонсона.....	35
2.3. Використання стилістичних прийомів у політичних виступах Бориса Джонсона	39
РОЗДІЛ 3 ПРАГМАТИЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВПЛИВ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ЗАСОБІВ НА ЦІЛЬОВУ АУДИТОРІЮ	44
3.1. Вплив лексичних засобів на сприйняття аудиторії	44
3.2. Порівняння промов Бориса Джонсона з виступами інших політиків.....	47
3.3. Соціокультурний контекст використання лексико-семантичних засобів	51
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному політичному житті мовлення політиків є не лише засобом передавання інформації, а й важливим інструментом впливу на громадську думку. Політичні промови містять у собі значний лексико-семантичний потенціал, за допомогою якого формуються ідеологічні наративи, маніпулюється свідомістю виборців, вибудовується імідж кожного політика. Борис Джонсон, відомий своїм ексцентричним стилем мовлення, є прикладом політика, промови якого поєднують яскраву образність, специфічний гумор і прагматичну спрямованість. Дослідження його виступів дозволяє простежити, як лексико-семантичні засоби використовуються для досягнення конкретних комунікативних цілей, а також як вони функціонують у ширшому соціокультурному контексті.

Метою магістерської роботи є методологічний аналіз лексико-семантичних особливостей політичних промов Бориса Джонсона з урахуванням прагматичного впливу на аудиторію.

Для досягнення цієї мети було визначено такі завдання:

1. Охарактеризувати політичний дискурс та його функції в комунікації.
2. Розглянути методи лексико-семантичного аналізу в сучасній лінгвістиці.
3. Визначити ключові риси мовного стилю Бориса Джонсона.
4. Дослідити лексико-семантичні засоби, вживані у його промовах.
5. Проаналізувати прагматичний ефект вживаних лексичних одиниць.
6. Зіставити мовлення Бориса Джонсона з виступами інших політичних діячів.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс як форма публічної комунікації.

Предметом дослідження є лексико-семантичні особливості політичних промов Бориса Джонсона.

Методи дослідження. У дослідженні використано описовий метод, метод контекстуального аналізу, елементи порівняльного і прагматичного аналізу, а

також кількісний підхід для фіксації частотності використання окремих мовних одиниць.

Джерелами дослідження стали офіційні тексти політичних промов Бориса Джонсона, публічні виступи, інтерв'ю, а також аналітичні матеріали та наукові публікації з галузі політичної лінгвістики, риторики та дискурсивного аналізу. До додаткових джерел віднесено дані опитувань громадської думки, результати соціологічних досліджень, а також критичні статті і медійні матеріали, які висвітлюють суспільну реакцію на мовні патерни політика. Такий комплексний підхід дозволив всебічно вивчити лексико-семантичні особливості політичного дискурсу та його вплив на цільову аудиторію.

Наукова новизна полягає в комплексному аналізі лексико-семантичного рівня мовлення Бориса Джонсона з урахуванням прагматичного та соціокультурного контексту.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів у курсах з лінгвістики, аналізу дискурсу, політології, а також у практичній підготовці фахівців з політичної комунікації.

Апробація дослідження. Результати дослідження було апробовано на V Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики» (Київ, 2025) у науковій публікації «Політичний дискурс: поняття, особливості та функції» // Збірник статей матеріалів міжнародної конференції: *Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики* (Київ, 2025). Київ: Державний університет «Київський авіаційний інститут», 2025. С. 149-152.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Політичний дискурс: поняття, особливості та функції

У сучасній лінгвістиці та політичній комунікативістиці поняття *дискурс* стало ключовим аналітичним інструментом для осмислення мовленнєвих практик у політичному контексті. Саме з розвитком дискурс-аналізу розпочалося глибше вивчення політичного мовлення як окремого явища, що поєднує мову, владу та ідеологію.

Термін «дискурс» має глибокі історичні корені. Його етимологія походить від «латинського *discursus*», що буквально означає «біг», «рух», а в переносному значенні – «розмірковування», «міркування» або «розмова про щось» [25, с. 248]. Згодом, у французькій мові термін трансформувався в *discours* із тлумаченням «промова», «виступ», а в англійській – *discourse*, що охоплює значення «мовлення», «дискусія», «риторика».

Поняття «дискурс» у науковий обіг увів американський лінгвіст З. Харріс, який запропонував підходити до нього як до: «Надфразової мовної одиниці, що аналізується в межах дистрибутивного методу». У такому трактуванні дискурс розглядався як сукупність речень, об'єднаних контекстом та функціональною спрямованістю.

У 1970-х роках термін *дискурс* почав широко вживатися як синонім слова *текст*, що було зумовлено браком еквівалентного поняття в низці мов. Водночас у цьому періоді текстом називали «не лише результат мовної діяльності, а й будь-який об'єкт або феномен, що може бути інтерпретований у комунікативному процесі» [25, с. 249].

Сьогодні в науковому просторі не існує єдиного універсального визначення поняття «дискурс». Наприклад, німецький філософ і соціолог Ю. Габермас тлумачить дискурс як: «Форму раціональної, рефлексивної комунікації, головною метою якої є досягнення взаєморозуміння між учасниками через осмислення спільних норм, цінностей та засад суспільного співжиття» [40, с. 23].

Однією з важливих особливостей дискурсу є його зв'язок із владою. Дискурсивні практики не тільки описують дійсність, а й активно її формують, надаючи значень явищам, подіям та учасникам комунікації. Таким чином, дискурс може як підтримувати, так і кидати виклик існуючим ідеологіям, політичним структурам та соціальним ролям. Саме тому політичний дискурс є предметом пильної уваги дослідників, адже через нього відтворюються механізми владного впливу та суспільного контролю.

Слід також розрізняти поняття *дискурс* і *текст*. «Перший є процесуальним і ситуативно зумовленим актом мовлення, який здійснюється у певному соціальному контексті. Натомість текст – це завершений продукт цього процесу, що фіксується у письмовій або усній формі» [24, с. 17]. Таким чином, дискурс постає як динамічне явище, тісно пов'язане з контекстом, тоді як текст – як його статична репрезентація. Проте в науковому аналізі ці два поняття часто застосовуються комплексно, відображаючи різні грані комунікативного процесу.

Політичний дискурс є важливою складовою суспільного мовлення та виконує специфічні функції, які відрізняють його від інших типів комунікації. Його особливості зумовлені прагненням впливати на думки, рішення та дії учасників політичного процесу. При його вивченні необхідно враховувати широкий контекст – історичні, соціальні, культурні й ментальні чинники, що безпосередньо впливають на форму, зміст і спосіб реалізації політичних висловлювань.

Американський дослідник Р. М. Перлофф визначає політичну комунікацію як «процес, у якому мова та символи використовуються з метою цілеспрямованого або навіть ненавмисного впливу на поведінку людей» [46, с. 246]. На думку британського медіаексперта Б. Макнейра, «Політична риторика – це передусім спосіб ведення публічного діалогу щодо політичних питань, де як вербальні, так і невербальні засоби є рівнозначними за силою впливу» [45, с. 143].

Українська дослідниця Л. Мацько розглядає політичну промову як жанр лінгвістичної риторики, що передбачає заздалегідь підготовлений виступ з гостроактуальним політичним змістом. Така промова, за її визначенням, «Повинна

містити аргументовану оцінку подій, факти, узагальнення, висновки, а також прогнози щодо майбутнього» [19, с. 7].

Однією з фундаментальних характеристик політичного дискурсу є його спрямованість на реалізацію влади через мовлення. Політичні висловлювання, незалежно від їх конкретного жанру, зазвичай орієнтовані на переконання, мобілізацію або вплив. Вони часто мають аргументативну структуру, використовують риторичні стратегії і прагнуть змінити сприйняття або поведінку слухача. Крім того, політичний дискурс демонструє високу адаптивність: він швидко реагує на зміни в соціально-політичній ситуації, відображає інтереси різних суспільних груп, а також оперує змінними наборами цінностей, концептів і символів, актуальних у певному культурному контексті.

У цьому зв'язку важливим є погляд М. Фуко, який запропонував оригінальну філософсько-лінгвістичну концепцію дискурсу. В його інтерпретації «дискурс – це не просто сукупність текстів або висловлювань, а система правил, яка визначає, що саме може бути сказане в певну епоху, хто має право говорити, і які твердження вважаються істинними» [37, с. 36]. Дискурс, за М. Фуко, «формує знання, нормалізує смисли й через це встановлює контроль над соціальними практиками. Він не існує у вакуумі, а функціонує в межах «дискурсивної формації», яка включає як мовні, так і позамовні умови – інститути, соціальні норми, політичні інтереси» [37, с. 36-38].

Отже, політичний дискурс – це не лише інструмент обміну інформацією в межах політики, а потужний механізм формування суспільної свідомості, впливу на політичні наративи та легітимації владних структур.

Автори, які досліджують дискурс, наголошують на його глибокому політичному вимірі. Зокрема, М. Фуко розглядає дискурс як «інструмент реалізації влади, що здатен формувати не лише знання, а й впливати на поведінку та свідомість людей» [37, с. 80]. У праці *«Порядок думок»* він демонструє, як мова, через наукові та інституційні практики, сприяє утвердженню певних форм владного впливу, створюючи рамки допустимого мислення й поведінки.

Сучасне розуміння політичного дискурсу виходить за межі вузько лінгвістичних рамок. Він сприймається як невід’ємна частина ширшого політичного процесу, що включає вибори, прийняття законів, створення коаліцій, інформаційні кампанії та інші суспільно-політичні дії. Відповідно, аналіз політичного дискурсу дозволяє не лише дослідити мовні засоби впливу, а й краще зрозуміти динаміку та структуру політичного життя в цілому.

У цьому контексті В. Петренко підкреслює, що «політична мова не лише відображає світ, а й конструює його. Вона створює політичні образи, цінності та уявлення за допомогою лінгвістичних і паралінгвістичних засобів, впливаючи на уявлення людей про реальність» [24, с. 16]. Аналогічну позицію висловлює й Д. Грабер, наголошуючи, що «політична мова не обов’язково вирізняється особливою лексикою чи граматичними конструкціями. Вона визначається контекстом комунікації, політичним змістом і функціональним призначенням мовлення – переконання, мобілізації, легітимації чи маніпуляції» [39, с. 196].

Українська дослідниця Н. Кондратенко вважає політичний дискурс «конкретною формою політичної комунікації, в якій відбувається цілеспрямована взаємодія між політичним суб’єктом (політиком, партією, інституцією) та політичним об’єктом (аудиторією, громадянами, електоратом) у межах актуалізованого політичного тексту» [16, с. 12].

Класифікація політичного дискурсу, запропонована дослідницею, ґрунтується на кількох критеріях [16, с. 12-13]:

1. За формою джерел:
 - *Усні* (монологічні – офіційні звернення, промови; діалогічні – дебати, інтерв’ю, прес-конференції);
 - *Писемні* (офіційні документи, статті, листи, тексти промов).
2. За авторством (адресантом):
 - *Прямі* (із зазначеним автором);
 - *Опосередковані* (коли політична особа лишається за кадром).
3. За способом передачі повідомлення:
 - *Приватна комунікація* (офіційне листування);

– *Масова комунікація* (ЗМІ, соцмережі).

4. За функціональною метою:

- *Інформативні* (новини, офіційні звернення);
- *Спонукальні* (прокламації, гасла);
- *Іміджеві* (рекламні матеріали);
- *Мотиваційні* (тексти PR);
- *Експресивні* (анекдоти, візуальні елементи, пісні).

5. За сферою функціонування: *Телевізійний, газетно-журнальний, радіо, інтернет-дискурс, рекламний або PR-дискурс.*

Отже, політичний дискурс не є монолітним явищем. Він має різні вияви, жанри, канали поширення та цільові функції. Політична комунікація – це не лише передача інформації, а й театр впливу, де кожен мовний акт – це частина сценарію. Як влучно зауважує Н. Кондратенко, «політики виступають у ролі акторів, а політична розмова – це своєрідне видовище, в якому кожне слово розраховане на конкретний ефект» [16, с. 44].

Політичний дискурс виконує низку важливих функцій у суспільній комунікації, які відображають його багаторівневий вплив на масову свідомість, суспільну поведінку та формування владних відносин. Його функціональність зумовлена природою політичної комунікації, яка спрямована на регулювання соціально-політичних процесів через мову.

Одна з основних функцій політичного дискурсу – інформаційна. Вона реалізується через донесення до громадськості відомостей про події, наміри, програми, рішення та дії владних інституцій. Політики використовують дискурс як інструмент для інформування виборців, узгодження рішень з громадською думкою та формування політичної позиції.

Другою важливою функцією є переконувальна, яка полягає у прагненні вплинути на погляди, установки та поведінку адресатів. Ця функція тісно пов'язана з риторикою і реалізується через використання аргументативних стратегій, емоційно забарвленої лексики, стилістичних прийомів та апеляцій до колективних цінностей.

Наступною є регулятивна функція, яка дозволяє керувати поведінкою аудиторії через створення або зміну нормативних уявлень про політичну реальність. Політичний дискурс спрямовує громадян до підтримки певних дій, ідей або цілей, впроваджуючи через мову легітимізацію рішень, політик та владних структур.

Окремо слід виділити ідентифікаційну функцію, яка полягає у формуванні політичної ідентичності – як індивідуальної, так і колективної. За допомогою мовних засобів політики позиціонують себе перед електоратом, апелюють до національних або партійних цінностей, встановлюючи «своїх» і «чужих» у політичному полі.

Також політичний дискурс виконує інтегративну функцію, забезпечуючи комунікаційний зв'язок між суспільними групами, державними інституціями та громадянами. «Він створює умови для формування консенсусу або, навпаки, відкриває простір для полеміки та дискусій, у такий спосіб відображаючи плюралізм сучасного демократичного суспільства» [19, с. 7].

У своїх дослідженнях Д. Грейбер виокремлює основні функції політичного дискурсу, які відіграють ключову роль у процесі політичної комунікації. Серед них варто відзначити наступні [25, с. 250]:

- Передача інформації – забезпечення обізнаності аудиторії щодо суспільно важливих питань, поширення знань про політичні події, рішення та наміри владних структур.
- Формування порядку денного – визначення тем, які мають бути поставлені на перший план громадського обговорення та політичної активності.
- Контроль інформаційного простору – регулювання змісту й характеру поширюваної інформації відповідно до політичної стратегії або цілей, що стоять перед конкретними політичними силами.
- Прогностична функція – формування уявлень про майбутнє на основі аналізу попереднього досвіду, що дозволяє вибудовувати політичні стратегії та ухвалювати рішення.

Політичний дискурс, таким чином, не є нейтральним засобом передання інформації. Мова у цьому контексті виступає як інструмент формування суспільної реальності, надаючи значення подіям і явищам через певну лінзу сприйняття. У когнітивній лінгвістиці та комунікативній практиці мова розглядається не лише як засіб комунікації, а як активна сила, що структурує наш досвід та формує рамки мислення.

З огляду на це, політики як творці дискурсу мають значний вплив на конструювання суспільної свідомості. Використовуючи мову, вони не просто повідомляють про події, а й інтерпретують їх, формулюючи певні смисли, уявлення та оцінки. Як зазначає Д. Хан, «Слова функціонують подібно до прожекторів: вони висвітлюють лише вибрані частини реальності, водночас залишаючи інші аспекти в тіні. Таким чином, обираючи певні терміни та мовні конструкції, політик фактично визначає, як буде сприйнята подія чи явище» [41, с. 65].

Аналіз політичного дискурсу неможливо здійснити без урахування риторичних прийомів, які є невід'ємною частиною політичного мовлення. Політична риторика – це не лише вміння ефектно висловлюватися, а й потужний механізм впливу та маніпуляції. Серед основних прийомів, що використовуються в політичних виступах, варто виокремити повторення (як спосіб підсилення ключових тез), емоційні апеляції (звернення до почуттів виборців), риторичні запитання, узагальнення, контрасти тощо. Усе це спрямовано на посилення переконливості мовлення, вплив на емоційну сферу аудиторії та досягнення політичних цілей.

1.2. Лексико-семантичний аналіз у лінгвістиці

Лексико-семантичний рівень аналізу є однією з фундаментальних площин дослідження мовного матеріалу, яка зосереджується на вивченні значення слів, їхніх смислових взаємозв'язків, функцій у тексті та ролі в організації мовлення. У межах лінгвістичного аналізу цей рівень дозволяє виявити не лише пряме

значення мовних одиниць, але й приховані смисли, конотативні нашарування, емоційне або ідеологічне навантаження лексики.

У центрі уваги лексико-семантичного аналізу перебуває слово як знакова одиниця мови, яка поєднує матеріальну форму та значення. Семантика слова включає не лише його денотативне значення (тобто предметне, основне), а й коннотативний компонент, пов'язаний із стилістичними, емоційними, соціальними та культурними відтінками. У політичному дискурсі ці значення відіграють надзвичайно важливу роль, оскільки кожне слово може мати потенціал впливу на аудиторію, провокувати певні асоціації, викликати реакції, формувати оцінки.

Лексико-семантичний аналіз у сучасній лінгвістиці має міждисциплінарний характер і нерідко виходить за межі чисто мовного розгляду. Семантика як галузь мовознавства не тільки описує значення слів, але й надає інструменти для аналізу комунікативної функції лексем у різних контекстах. Особливо важливим є взаємозв'язок семантики з такими дисциплінами, як прагматика, дискурс-аналіз та семіотика, що дозволяє інтерпретувати мову не лише як систему, а як живу практику взаємодії.

Вивчення семантики в цьому контексті надає теоретичні моделі, підходи та методи для розуміння «сенсу», які є особливо корисними у процесі перекладу. Перекладачі часто стикаються з труднощами, пов'язаними з адекватною передачею значення, що, у свою чергу, вимагає глибокого розуміння семантичної структури мовних одиниць.

Згідно з підходом Дж. Кетфорда, «Неперекладність виникає тоді, коли функціонально релевантні ознаки ситуації не можуть бути інтегровані в контекстне значення цільового тексту. Це пов'язано з явищами багатозначності, полісемії, а також із труднощами передачі таких лексичних одиниць, які не мають відповідників у культурі цільової мови» [25, с. 26].

Особливе місце у семантичному аналізі займає трикутна концепція значення, запропонована Ч. Огденом і І. Річардсом, яка об'єднує три елементи: мовний знак (слово), концепт (поняття) та референт (предмет або явище, що

позначається) [36]. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти, як формуються значення в мові та як вони сприймаються в конкретних комунікативних ситуаціях.

У результаті, лексико-семантичний аналіз набуває особливої важливості як методологічна база для дослідження не лише структури мови, а й її функціонування в соціокультурному просторі. У випадку політичного мовлення це відкриває доступ до глибшого розуміння того, як мова відображає і формує політичну реальність, як у лексичних одиницях закладено ідеологічні стратегії, а також як ці стратегії можуть бути інтерпретовані або трансформовані в міжкультурному контексті.

Ще одним ефективним інструментом лексико-семантичного аналізу є метод компонентного аналізу, що дає змогу глибше дослідити значення слова шляхом декомпозиції його на елементарні семантичні ознаки. Такий підхід базується на припущенні, що значення кожної лексеми можна описати за допомогою чітко визначених семантичних характеристик – бінарних ознак, які позначаються як присутні [+], відсутні [–] або нейтральні [+/-].

Компонентний аналіз, який сформувався в межах структурної семантики, дозволяє ідентифікувати мінімальні відмінності між словами однієї семантичної групи. За Оттенхеймером, цей метод виявляє культурно значущі риси, що слугують критеріями для розрізнення понять усередині певної мовної спільноти. Така методика має велике значення не лише для лінгвістичного аналізу, а й для практики викладання іноземних мов, перекладознавства, міжкультурної комунікації.

Наприклад, поняття з семантичного поля «людина за статтю та віком» можуть бути представлені через такі компоненти:

- *чоловік* = [+ чоловік], [+ зрілий]
- *жінка* = [– чоловік], [+ зрілий]
- *хлопець* = [+ чоловік], [– зрілий]
- *дівчина* = [– чоловік], [– дорослий]
- *дитина* = [+/- чоловік], [– зрілий]

Завдяки такій декомпозиції можна виявити не лише лексичні зв'язки між словами, але й приховану систему категоризації, притаманну певному культурному простору. У політичному дискурсі компонентний аналіз дозволяє зіставляти й порівнювати терміни, які мають на перший погляд близьке значення, але використовуються у різних контекстах для досягнення різних комунікативних цілей.

Окрім цього, даний метод є цінним для дослідження семантичної симетрії і опозицій, що активно функціонують у мові політичної комунікації. Наприклад, лексеми «патріот» і «зрадник» репрезентують семантичну опозицію, де кожна з одиниць має набір протилежних семантичних компонентів, і саме ця контрастність активно використовується для створення політичної поляризації.

Ще одним важливим напрямом лексико-семантичного аналізу, який істотно вплинув на сучасну лінгвістичну думку, є теорія природної семантичної метамови (Natural Semantic Metalanguage, NSM). Ця теорія ґрунтується на концепції, що попри всю розмаїтість мов світу, всі вони мають спільне ядро – обмежений набір універсальних значень, або семантичних праймів, які існують у всіх мовах світу в конкретній вербальній формі та відповідають однаковим смисловим одиницям [38, с. 5-40].

Семантичні прайми – це базові значення, які не піддаються подальшій дефініції, тобто є первинними елементами смислу. До них належать поняття на кшталт *хтось / особа, щось / річ, люди, казати, слова, думати, робити, добре, погано, якщо, тому що, могли* тощо. Незалежно від мови, ці значення мають свої стабільні мовні експоненти та слугують будівельними блоками для формування складніших висловлювань.

Крім лексичного рівня, теорія природної семантичної метамови передбачає наявність універсальних граматичних правил, таких як моделі валентності, комбінації та доповнення, що дозволяє поєднувати прайми у структуровані висловлювання. Наприклад, поєднуючи прайми, можна утворити такі універсальні речення: *люди думають, що це добре, це погано, якщо хтось каже щось подібне, якщо ви зробите щось подібне, люди подумают про вас щось погане* тощо.

Сутність цього підходу полягає у створенні універсальної «міні-мови», здатної виражати складні семантичні структури через обмежений, але надзвичайно гнучкий лексико-граматичний інвентар. У контексті аналізу політичного дискурсу така мова є зручним інструментом для інтеркультурного порівняння висловлювань, а також для виявлення прихованих значень та ідеологічних установок. Застосування NSM дозволяє описати політичні тексти в термінах універсальних понять, мінімізуючи культурну специфіку та забезпечуючи більш точну інтерпретацію змісту.

Особливу увагу в межах лексико-семантичного підходу приділяють вивченню полісемії, синонімії, антонімії, омонімії, а також лексичних полів і тематичних груп. Ці явища дозволяють простежити, як у межах одного мовного поля функціонують різні лексеми, як вони взаємодіють між собою, які смислові відтінки додають контексту. У випадку політичної мови, це допомагає виявити ключові концепти, навколо яких організовано дискурс, і способи їхньої реалізації в мовленні політика.

Крім того, лексико-семантичний аналіз дозволяє досліджувати метафоричні перенесення значення, які є надзвичайно поширеними в політичному дискурсі. Метафори відіграють когнітивну функцію, оскільки допомагають осмислити абстрактні політичні поняття через конкретні образи. Наприклад, концепти боротьби, шляху, будівництва чи хвороби часто використовуються для репрезентації політичних процесів, і через такі метафори створюються певні наративи та уявлення про дійсність.

Лексико-семантичний рівень також охоплює дослідження семантичних трансформацій, які відбуваються під впливом контексту. Одне й те саме слово, залежно від ситуації, інтонації, адресата та загального політичного фону, може набувати різних значень або інтерпретуватись по-різному. Така динаміка значень особливо яскраво проявляється у політичному мовленні, де важливим є не лише те, що сказано, але й як, коли і в якій ситуації це було сказано.

Лексико-семантичний аналіз базується на вивченні окремих одиниць мови, які є носіями значення та функціонують у тексті відповідно до певних семантичних правил. Основними одиницями, що підлягають аналізу на цьому рівні, є лексема, лексичне значення, семема, сема, а також лексико-семантичний варіант (ЛСВ). Кожна з них має свою специфіку та виконує певну роль у створенні смислу тексту [36].

Лексема – це абстрактна одиниця лексикону мови, що об'єднує всі граматичні форми одного слова. Наприклад, «говорити», «говорив», «говориш», «говоримо» – форми однієї лексеми. У межах лексико-семантичного аналізу саме лексема є базовим об'єктом дослідження, оскільки вона дозволяє вивчати зміст слова незалежно від граматичних варіантів.

Лексичне значення – це зміст, який закріплений за словом у мовній системі. Воно буває денотативним (основним, предметно-логічним) і коннотативним (додатковим, емоційно-оцінним, стилістичним). У політичному мовленні саме коннотативний компонент набуває особливого значення, адже політики часто використовують нейтральні слова у специфічному контексті, надаючи їм певного емоційного забарвлення.

Семема – це сукупність усіх можливих значень лексеми, тобто її повна семантична структура. Вона може охоплювати як прямі значення, так і переносні, метафоричні, стилістичні варіанти. У межах політичного дискурсу семема відіграють роль у створенні багатозначності, гри зі смислами, що дозволяє політикам уникати прямої або маніпулювати тлумаченням своїх слів.

Сема – це найменший смисловий компонент, що входить до складу лексичного значення слова. Наприклад, у слові «президент» можна виділити семи: «особа», «влада», «виборність», «посада». Семи дозволяють проводити мікроаналіз значень, виявляти домінантні смисли в конкретному контексті, а також співвідносити різні слова за наявністю спільних або протилежних сем.

Лексико-семантичний варіант (ЛСВ) – це окреме значення лексеми, яке реалізується в певному контексті. Наприклад, слово «курс» у словосполученні «політичний курс» і «курс валют» має різні ЛСВ. У політичному дискурсі

варіативність значень часто використовується для створення багатозначності або уникнення прямої відповідальності за висловлювання.

Значним аспектом лексико-семантичного аналізу є врахування кількості можливих інтерпретацій лексичних одиниць. Зокрема, йдеться про ідентифікацію словоформ, що можуть бути пов'язані з однією лексемою, а також про розуміння того, наскільки багатозначним може бути слово в контексті. Лексико-семантичний аналіз обов'язково включає більш-менш явні міркування щодо кількості варіантів інтерпретації словоформи, тобто визначення лексичних одиниць, пов'язаних із лексемою [44].

Особливої ваги лексико-семантичний аналіз набуває у галузі перекладознавства, де семантика виступає не лише як об'єкт вивчення, а й як основа теоретичного та методологічного апарату. Знання про смислову структуру мовних одиниць дозволяє перекладачеві більш точно передавати зміст оригіналу засобами мови перекладу. У цьому контексті важливу роль відіграє так звана семантична модель перекладу, яка передбачає виявлення у вихідному тексті сем – мінімальних змістових елементів – та підбір таких мовних засобів, які мають аналогічні семантичні характеристики в мові перекладу.

Ця модель базується на принципі еквівалентності змісту, тобто передається лише той компонент смислу, який є комунікативно релевантним для певної ситуації. Завдяки цьому перекладна діяльність розглядається не як механічне відтворення форми, а як семантична інтерпретація змісту, що враховує як мовні, так і ситуативні чинники. Такий підхід дозволяє пояснити існування численних семантичних розбіжностей між оригінальним текстом і його перекладом, оскільки перекладач, виходячи з конкретних умов комунікації, обирає найрелевантніший варіант передачі смислу [44].

Також у межах лексико-семантичного аналізу враховуються лексичні поля – групи слів, об'єднаних спільною тематикою або смисловим ядром, наприклад, поле «влада»: «уряд», «парламент», «президент», «опозиція», «коаліція» тощо. Аналіз таких полів дозволяє визначити ключові поняття, навколо яких формується політичне мовлення.

До важливих аналітичних одиниць належать також синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, оскільки вони створюють системні зв'язки між словами і можуть використовуватись у стилістичних цілях, зокрема, для протиставлення, підсилення чи пом'якшення смислу.

Усі перелічені одиниці не існують ізольовано. Вони функціонують у тексті як взаємопов'язані елементи, що формують загальний семантичний каркас мовлення. Саме завдяки аналізу цих одиниць можливо встановити, які слова є ключовими у дискурсі, які з них виконують маніпулятивну функцію, які передають оцінку, а які створюють ілюзію нейтральності.

Лексико-семантичний підхід є одним з найважливіших напрямів аналізу політичного тексту, оскільки саме через добір слів, значень та їхніх смислових відтінків реалізуються основні функції політичного дискурсу – інформативна, впливова, ідеологічна, маніпулятивна та інші. «Політичний текст, зокрема промова, ніколи не є нейтральним; кожне слово в ньому відіграє певну роль у формуванні змісту, спрямованості впливу та ефективності комунікації» [32, с. 205].

Застосування лексико-семантичного підходу дозволяє виявити, як за допомогою мови політики впроваджують певні ідеї, формують суспільні уявлення, нав'язують цінності та керують громадською думкою. Це можливо завдяки аналізу таких аспектів, як значення слів у контексті, смислова багатозначність, емоційне забарвлення лексики, стилістична доцільність лексем, їхня тематична організація та ідеологічне навантаження.

Як зауважує Д. Грабер: «Одним із ключових завдань лексико-семантичного аналізу є виявлення маніпулятивного потенціалу мови. Політичні тексти часто містять терміни, які зовні виглядають нейтральними, але в конкретному контексті виконують функцію навіювання або прихованого впливу» [39]. Наприклад, використання слів на зразок «захист», «безпека», «зрада», «ворог» може мобілізувати емоції, посилити відчуття небезпеки або сформувані у свідомості аудиторії чіткий поділ на «своїх» і «чужих».

Ще одним важливим аспектом є вивчення конотацій, тобто додаткових значень, що супроводжують основне лексичне значення. Саме через конотації політики створюють позитивний або негативний образ об'єктів, явищ чи персоналій. Наприклад, те саме поняття «реформа» в залежності від лексичного оточення може мати позитивну оцінку (оновлення, прогрес) або негативну (криза, скорочення).

Лексико-семантичний підхід також дозволяє простежити ідеологічну спрямованість тексту. Використання певного лексикону вказує на належність мовця до тієї чи іншої політичної доктрини, виявляє приховану систему цінностей, політичну позицію або намір.

Значення цього підходу посилюється в контексті критичного дискурс-аналізу, де особлива увага приділяється тому, як через мову відтворюється або трансформується влада, домінування, нерівність. Лексико-семантичний аналіз у цьому випадку є інструментом виявлення структур, які визначають, які смисли є «нормальними», прийнятними або панівними у суспільстві.

Отже, лексико-семантичний підхід до політичного тексту не лише допомагає розкрити його змістову структуру, а й відкриває глибші рівні смислу, пов'язані з соціальним впливом мови. Він є незамінним для вивчення того, як слова стають інструментами впливу, як мовлення формує політичну дійсність і як за допомогою мовних засобів конструюється політична реальність. Основні одиниці лексико-семантичного аналізу становлять рівневу структуру, в якій кожна складова має своє призначення. Їхнє вивчення є обов'язковою умовою для глибокого і точного аналізу політичного тексту, зокрема для виявлення смислових акцентів, мовних стратегій та ідеологічних орієнтацій мовця. Саме через призму лексико-семантичного аналізу можна зрозуміти, чому певні промови викликають сильну реакцію суспільства, а інші – залишаються непоміченими.

1.3. Методи та підходи до аналізу політичних промов

Політичний дискурс як форма реалізації публічного мовлення у сфері політики, є об'єктом дослідження різних лінгвістичних шкіл та наукових підходів.

Його аналіз в межах лінгвістики ґрунтується на міждисциплінарному підході, що охоплює семантику, прагматику, стилістику, соціолінгвістику, дискурс-аналіз, а також когнітивну лінгвістику. Вивчення політичного мовлення в лінгвістичному контексті передбачає глибокий аналіз його смислових, структурних, функціональних та комунікативних особливостей.

Перш за все, варто зазначити, що сучасні теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу базуються на уявленні про мову як систему, що водночас виконує репрезентативну, комунікативну та ідеологічну функцію. З погляду семантики, політичне мовлення розглядається як змістово насичена форма, яка відображає певні концепти, оцінки, установки та інтерпретації політичної реальності. Лексико-семантичний аналіз дозволяє встановити, яким чином вибір мовних одиниць та їхнє семантичне наповнення сприяють формуванню впливу на цільову аудиторію.

Теоретико-лінгвістичний підхід передбачає застосування системного аналізу мовних засобів, що використовуються у політичних текстах. Такий підхід враховує лексичний рівень, на якому вивчаються частотність, конотація, емоційне забарвлення слів, семантичні поля, тематичні групи, ідеологеми. У межах цього рівня аналізуються повторювані мовні моделі, ключові терміни та концепти, які набувають особливого значення в політичному контексті.

З огляду на те, що політичний дискурс завжди пов'язаний з владою, переконанням, ідеологією, надзвичайно важливим стає залучення прагматичного підходу, який акцентує увагу на інтенціях мовця, мовленнєвих актах, прагматичних пресупозиціях та імплікатурі. Політичне мовлення, як правило, несе у собі певні прагматичні установки, які можуть бути неочевидними для реципієнта, однак активно впливають на формування його оцінок та поведінкових реакцій.

У дослідженні політичних промов широко застосовується лінгвостилістичний підхід, який передбачає використання лінгвістичних засобів та аналітичних прийомів для вивчення змістової та структурної цілісності тексту. За визначенням І. Коломієць: «Лінгвостилістичний аналіз орієнтований на

виявлення ролі мовних засобів у формуванні змісту висловлювання, а також на розкриття задуму та стилю автора» [14, с. 74]. «Головна мета такого аналізу полягає у визначенні функціональної та естетичної ролі мовних одиниць на різних мовних рівнях, а також у виявленні авторської індивідуальності у побудові тексту» [19, с. 154].

Основним інструментом лексико-семантичного аналізу є семантична інтерпретація лексичних одиниць, що полягає у вивченні значень слів у контексті, їх конотацій, прагматичних функцій, а також місця у семантичному полі. Цей процес базується на аналізі словникових і контекстуальних значень, що дозволяє виявити відтінки значень, експресивно-оцінну функцію, емоційне забарвлення.

Серед ключових прийомів лексико-семантичного аналізу виділяється компонентний аналіз, який ґрунтується на розчленуванні значення слова на окремі семи – мінімальні смислові одиниці. Такий підхід дає змогу порівнювати значення близьких за змістом слів і виявляти семантичні відмінності, що відіграють роль у вираженні політичної позиції або ідеології. Компонентний аналіз також дає можливість побачити, як певні терміни можуть мати приховані імпліцитні значення або навмисно вживатися для маніпуляції сприйняттям аудиторії.

Значну роль у методиці відіграє також аналіз синонімії та антонімії, який дозволяє простежити, як мовець маніпулює значеннями через добір синонімів із різним емоційним та оцінним забарвленням або через створення чітких опозицій у змісті. Такий прийом дозволяє виявити стратегії поляризації, часто присутні в політичному дискурсі, коли одні явища змальовуються як виключно позитивні, а інші – як загроза.

Інтерпретація політичного тексту неможлива без залучення міждисциплінарних підходів, що враховують не лише лінгвістичні, а й соціальні, психологічні, філософські, історичні й культурологічні аспекти комунікації. Політична мова функціонує не у вакуумі, а в конкретному соціальному контексті, тому її аналіз вимагає комплексного підходу, що виходить за межі виключно лінгвістичного опису.

Політичний дискурс слід розглядати як динамічну форму мовної взаємодії, що виконує ключову роль у реалізації ідеологічних, соціальних та практичних завдань політичної комунікації. Він слугує інструментом впливу на масову свідомість та організації суспільної взаємодії, спрямованої на досягнення конкретних політичних результатів.

Політичний дискурс виконує низку важливих функцій, серед яких [25, с. 249-251]:

- Інформативна – передавання новин, фактів, політичної позиції.
- Регулятивна – вплив на поведінку адресата через заклики, постанови, заборони.
- Агітаційна – формування політичної позиції, стимулювання до участі у виборах.
- Ідеологічна – закріплення або трансформація домінантної ідеології.
- Легітимізуюча – підтвердження легітимності політичної влади.
- Мобілізаційна – активізація соціальних груп для реалізації політичних завдань.

Для досягнення зазначених цілей політичні суб'єкти активно використовують низку мовних засобів. До найбільш поширених належать:

- лексика з виразним емоційним забарвленням, яка посилює вплив на аудиторію;
- риторичні фігури та стилістичні прийоми, що підсилюють аргументацію й емоційну напругу;
- метафорики й епітети, що сприяють створенню яскравих образів і символічного тлумачення подій;
- кліше політичного дискурсу, а також неологізми, які формують нові змістові поля та сприяють актуалізації певних концептів у масовій свідомості [21, с. 63].

У сукупності ці засоби формують структурно-сміслову основу політичного мовлення, що дозволяє не лише передавати інформацію, а й здійснювати цілеспрямований вплив на адресата.

У межах нашого дослідження політичного дискурсу Бориса Джонсона особливу увагу зосереджено на його публічних виступах, які становлять вагомий інструмент впливу на суспільну свідомість та формування політичного іміджу. З огляду на це, для аналізу лексико-семантичних та стилістичних характеристик його мовлення було застосовано метод дискурсивного аналізу. Цей підхід дозволяє простежити, яким чином мова не лише відображає, а й формує соціальні реалії, політичні наративи та ідеологічні установки.

Відповідно до підходів, розроблених Т. ван Дейком, критичний дискурс-аналіз забезпечує можливість виявити як мовні конструкції та лексичні вибори взаємодіють із соціальним, політичним і культурним контекстом, створюючи тим самим ефекти переконання, впливу чи маніпуляції [48]. Застосування цього методу в межах аналізу політичних промов Бориса Джонсона дало змогу комплексно дослідити мовні засоби, за допомогою яких політик формує публічний образ, репрезентує свої цінності та реагує на виклики часу.

На початковому етапі аналізу було здійснено контекстуалізацію матеріалу: визначено тематику промов, соціально-політичні обставини їх виголошення, адресність і комунікативні завдання (переконання, мобілізація, самопрезентація тощо). Надалі основна увага була зосереджена на лексичних одиницях, які виражають емоційне забарвлення, оцінювання або демонструють прагнення до впливу на свідомість слухача.

Лексико-семантичний аналіз дозволив ідентифікувати ключові слова й словосполучення з високим емоційним, оцінним чи ідеологічним навантаженням. Було також вивчено частотність їхнього використання в залежності від тематики виступу, що дозволило виокремити пріоритетні наративи та стилістичні тенденції в політичному дискурсі Бориса Джонсона на різних етапах його політичної кар'єри.

Стилістичний аналіз було спрямовано на виявлення мовних стратегій, зокрема: використання метафоричних конструкцій, анафоричних повторів, антонімічних протиставлень, риторичних запитань, гіпербол, а також політичних кліше. Ці засоби підсилюють емоційний ефект промов, забезпечують їхню

образність та переконливість, сприяють формуванню публічного іміджу політика як харизматичного та дієвого лідера.

Особливу увагу приділено ролі повторів, які Джонсон активно використовує для посилення основної ідеї виступу та створення ефекту риторичної завершеності. Стилiстичні засоби також виконують функцію акцентування, емоційного насичення й організації логіки аргументації.

Під час формування корпусу досліджуваних текстів промов було використано офіційні вебресурси, зокрема сайти державних установ Великої Британії, такі як gov.uk, сторінка Бориса Джонсона на сайті британського парламенту, а також архіви офіційних промов на ресурсах *GOV.UK Speeches* та *Number10.gov.uk*. Значна увага приділялася достовірності джерел, тому використовувалися лише ті, що забезпечують повні та автентичні версії виступів.

Джерелами для текстового аналізу стали також провідні англomовні ЗМІ, зокрема *BBC*, *The Times*, *The Guardian*, *CNN*, *The New European* та *Independent*, які регулярно публікують як розшифровки виступів, так і повноформатні матеріали про діяльність політичних лідерів. Це дозволило дослідити мовленнєві стратегії не лише у формальному контексті, а й у публічному просторі, в якому ці тексти сприймаються аудиторією.

Окрему увагу було приділено вивченню суспільної реакції на використані мовні патерни. Для цього використовувалися результати соціологічних опитувань, проведених авторитетними дослідницькими центрами *Ipsos*, *YouGov* і *Statista*. Вони надали кількісну оцінку емоційного та ідеологічного впливу промов на виборців у різних регіонах Великої Британії.

Доповненням до корпусу текстів стали наукові дослідження, опубліковані на платформах *ResearchGate*, у тематичних архівах *History Department Hanover College*, а також у спеціалізованих базах академічних журналів, таких як *Journal of Business Ethics (JBE Platform)*. Така широка джерельна база забезпечила комплексний і багаторівневий аналіз політичного дискурсу Бориса Джонсона в його лексико-семантичному, стилістичному та соціокультурному вимірах.

У підсумку проведеного дослідження було окреслено найхарактерніші риси політичного мовлення Бориса Джонсона.

РОЗДІЛ 2 ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА

2.1. Загальна характеристика політичного стилю Бориса Джонсона

Борис Джонсон, народжений 19 червня 1964 року в Нью-Йорку, пройшов класичну академічну підготовку: навчався в Етоні, а потім вивчав класику в Балліольському коледжі Оксфорда. У студентські роки очолював Оксфордський союз, де здобув репутацію харизматичного оратора, а також проявив зацікавленість у публічній дискусії. Його журналістська кар'єра включала роботу у *The Times* та *The Daily Telegraph*, де Б. Джонсон зробив собі ім'я як гострий і часто скандальний коментатор, у тому числі станом на Брексит-антиєвропейську риторику. Попри звільнення через вигадування цитат, його сатира і спритність слова забезпечили йому значне популярне визнання.

Політичний шлях Джонсона почався з обрання депутатом Палати громад у 2001 році. У 2008-2016 роках він обіймав посаду мера Лондона, що дозволило проявити себе рушійною фігурою амбітних міських проєктів (Залізничні велобайки, Нова маршрутка, олімпійська підготовка тощо) і підкреслити його імідж харизматичного лідера, який поєднує політичну гнучкість з гумором та емоційністю. У 2016 році Джонсон зіграв ключову роль у кампанії Leave, здобувши підтримку Brexit; у 2019 році він став лідером Консервативної партії і прем'єр-міністром Великої Британії, вигравши вибори гаслом *Get Brexit Done* [14].

Його політичний стиль часто характеризують як «one-nation Tory» – прихильника «єдиного нації», що поєднує економічний лібералізм з соціальною відповідальністю. Водночас він демонструє риси популізму – спірні риторичні методи, висловлення у стилі «ну, не вийшло б без мене» та сміливі заяви, що привертають увагу мас. Його риторичний образ балансує між лібералізмом (особливо в соціальних питаннях) і практичною прагматикою, яка виключає ідеологічну догматичність.

Характерною рисою Бориса Джонсона є його поведінка «переходу межі» – своєрідна «популістична виклика», яку він демонструє через демонстративну нескладність, імпровізацію, любов до гучних образів та гегемоністське

відношення до політичної норми . Його нерідко характеризують як «*greased piglet*» (буквально – «змащена свинка»), яка витягується з будь-якого скандалу або політичної пастки – певна риса політичної стійкості та «тефлоновості»

Період прем'єрства Джонсона був позначений як політичними злетами, так і критичними викликами, серед яких – скандали навколо COVID-19, «*Partygate*» і питання дотримання традицій конституційної політики, що врешті спричинили його відставку у вересні 2022 року.

Політична риторика Бориса Джонсона вирізняється поєднанням харизматичності, емпатичності та стратегії створення публічного образу, що поєднує легкість спілкування з емоційною наповненістю та політичним прагматизмом. Його комунікативний стиль будується навколо кількох основних компонентів, кожен із яких спрямований на досягнення конкретних комунікативних й політичних цілей.

Зокрема, Борис Джонсон широко застосовує стратегію «*hedging*», засновану на використанні засобів пом'якшення висловлювань, таких як «*I think*», «*perhaps*», «*we might*». Це дозволяє зберігати імідж відкритості до обговорення, зменшувати прямолінійність висловлювань і дистанціюватись від можливих помилкових або неоднозначних тверджень.

Ключовим інструментом його риторики є емоційна апеляція. Джонсон активно використовує епітети, метафори, гіперболи та протиставлення, щоб залучити аудиторію і викликати яскраві емоційні образи. Наприклад, у промовах стосовно *Brexit* він активно використовував метафору «*eating cake*» (мати торт і їсти його), щоб підкреслити бажання зберегти переваги членства в ЄС, одночасно йому вийти з-під регулювання Брюсселя . Гіперболи (наприклад, «*ancien régime*» щодо ЄС) та риторичні питання підсилюють драматизм і сприяють активному залученню слухачів .

Стратегія апеляції до патріотизму й національної ідентичності часто реалізується за допомогою особистих звернень («*you*», «*we the British people*») й активного використання слова «*we*» (в одній із промов це слово зустрічається

близько 40 разів) [1]. Така персоналізація мовлення створює ефект співучасті і єдності, формуючи образ політичного лідера, що говорить від імені народу.

Серед риторичних прийомів можна виділити анагору (повтор ключових фраз та ідей на початку речень), три цитати («*doubters, doomsters, gloomsters*») тощо, які додають мовленню ритмічності й акцентують увагу на важливих меседжах [1]. Такі прийоми також допомагають структурувати промову й сприяють її запам'ятовуванню.

Ще одна визначальна риса риторики Джонсона – «розмах» і «скромна іронія», що видно в образах «*greased piglet*» і «*dead cat strategy*». Перша метафора описує його здатність «виригати» з політичних криз, друга – навмисне введення сенсацій для відвернення уваги від реальних проблем. Ці стратегії демонструють, що Джонсон не уникнув елементів популізму, який іноді базується на провокативному мовленні.

Крім того, ретельне формування етосу (формування образу як відповідального лідера) реалізується через звернення до авторитетних джерел (монархія, історичні постаті, державні інституції) й підкреслення власної компетентності: «*I have accepted Her Majesty's invitation...*»; «*I will take personal responsibility...*» [3]. Це додає довіри до мовця й створює образ готового взяти на себе відповідальність керівництва.

Не менш важливим елементом є нон-вербальна риторика: жести, міміка, контакт очима, спосіб подання емоційної інформації – усе це формує сприйняття Джонсона як харизматичного, «доброзичливого чоловіка з народу». Його манера розпатланого вигляду, іронічні посмішки та інтонаційні зрушення спрямовані не лише на спілкування змістом, але й на конструювання образу «свого, неформального політика».

У політичних виступах Бориса Джонсона можна виокремити ряд повторюваних тематичних блоків та ідеологічних акцентів, які разом формують впізнаваний образ політика і визначають лінію його комунікації з аудиторією.

- Brexit та суверенітет – це основна тема, що домінує у промовах Джонсона протягом 2019-2020 років, – завершення процесу виходу Великої

Британії з ЄС та відновлення суверенітету. Як відзначено в газетних статтях, він позиціонував себе як «правдивий представник народу» (representative of “the people”), критикуючи парламент за нібито саботаж волі нації. Його стратегія включає звернення до емоційного ядра: гасло «*Get Brexit Done*» стало не лише лаконічним закликком, а й символом прагнення завершити «зраду» минулого політичного керівництва .

- «*Levelling up*» та соціальна справедливість. У своїй промові на конференції Консервативної партії 2021 року Джонсон зосередився на важливості розвитку регіонів поза Лондоном, наголошуючи на дисбалансі між столицею і провінціями. Його меседж: «*unbalanced society and lopsided economy*» і намір «*level up*» економічні та соціальні стандарти на півночі країни підтвердили модель «*one-nation conservatism*» .

- Капіталізм та роль бізнесу. У тому самому виступі прем'єр заявив, що приватний сектор – основний двигун економічного розвитку, заслуговує похвали за успішну роботу в умовах кризи. Він дотримується ідеї об'єднання інтересів підприємців та робочого класу – позиціонуючи уряд як того, що одночасно захищає бізнес і суспільство .

- «*Culture wars*» та національна ідентичність. Джонсон часто підкреслює захист британських традицій перед «*cancel culture*» – загрозою «викреслення історії». Він закликає обережати національне спадщину «не тому, що ми горді всім, а тому що видалення історії – це обман і зрада дітям» .

- Критика опозиції. Джонсон активно використовує риторичний прийом знецінення супротивників. Так, його часті метафори й іронічні образи на адресу Лейбористської партії створюють контраст між ним і «роз'єднаними», «заплутаними» політиками суперницької партії .

- Євроінтеграція та міжнародне позиціонування. Хоча Брексит залишився ключовим, пізніше Б. Джонсон намагався згладити антиєвропейський дискурс, наголошуючи на любові до Європи, необхідності співпраці з ЄС та готовності встановити нові взаємовигідні відносини .

- Бізнес, технології, безпека. В офіційних зверненнях особлива увага приділялася темам безпеки, інновацій, цифрової інфраструктури та міжнародного позиціонування Великої Британії як «Global Britain». Ідеологічно це підкріплювалося наративом «виконання обіцянок», «захисту народу» й «виходу на новий рівень глобального впливу».

У сукупності ці стратегії демонструють збалансовану, багатокomпонентну модель риторики: Джонсон поєднує пом'якшення висловлень, емоційні апеляції, риторичні фігури, стратегічну ірраціональність, етичний імідж і невербальні сигнали. Це дозволяє йому викликати у аудиторії довіру, емоційне залучення, почуття ідентичності, а також керувати публічними настроями в умовах політичної невизначеності.

2.2. Аналіз лексичних засобів у промовах Бориса Джонсона

У своїх виступах Борис Джонсон широко застосовує емоційно насичену лексику, яка допомагає мобілізувати увагу слухачів, викликати емоційну реакцію та сформувати образ рішучого політика. Цей прийом є ключовим компонентом його риторичної стратегії.

Значну роль відіграють метафори, які ілюструють комплексні політичні ідеї простим та яскравим способом. Наприклад, образ «якір» у метафорі «*we will build back better and bolder*» створює уявлення про міцну, упевнену відбудову після кризи. Також широку популярність мала метафора про «*cake*»: «*Let's not beat about the bush here. My policy on cake is still pro having it and pro eating it*», що символізує поєднання протилежних вигод – залишатися в ЄС і збирати його плоди. Джонсон повторно звертається до цієї метафори у промові про «*Brexit*».

Емоційне забарвлення підкреслюється гіперболами й оксимороном. Наприклад, у виступах щодо боротьби з наркоторгівлею він апелює до емоцій за допомогою таких фраз як «*gangsters*» – «*dealers in death and misery*» [9]. Подібні словосполучення мають очевидну негативну конотацію, спрямовану на мобілізацію суспільного осуду.

Третім важливим елементом лексичних промов є емоційні заклики. У прем'єрській промові він говорить: «*I owe everything to my tutors. They're one of the great glories of our economy...*» – таким чином викликає довіру й автентичність. А також: «*Ukraine will win... Slava Ukraini!*» – де такі формулювання викликають патріотичні почуття та солідарність із Україною [9].

Джонсон також практикує експліцитні емоційні тригери, акценти типу «*overwhelmingly caused by the sheer lust of other people to live in or near Stoke Poges*» – цікавий приклад, де поєднано гумор і критичне ставлення до сучасних проблем перегрітого ринку нерухомості [9].

Особливо помітно це при темі «*levelling-up*». Він обіцяє джерела «*magic sauce*», «*yeast*», «*ketchup of catch-up*» – фрази, що саме ритмічно й образно підсилюють емоційний ефект [4].

Отже, емоційно забарвлена лексика у промовах Бориса Джонсона функціонує як ефективний риторичний засіб, що створює образ харизматичного, катехізованого лідера, здатного не лише інформувати, а й формувати емоційне сприйняття реальних та уявних проблем. Комбінування метафоричного, гіперболічного та емоційно колоритного мовлення дозволяє йому ефективно впливати на широкий загал, мобілізувати підтримку і втримувати увагу навіть у тривалих виступах.

У промовах Бориса Джонсона ключові теми завжди супроводжуються усталеними політичними термінами та концептуальними словами, які формують основу ідеологічного меседжу та допомагають структуровано донести головні ідеї. Розглянемо їх використання на прикладі основних дискурсів.

«*Get Brexit Done*» – найбільшій із ключових термінів у політичному дискурсі Джонсона, який дозволив чітко й просто окреслити мету, об'єднати виборців та створити ефект завершеності. Слоган активно вживали у кампанії 2019 року, і він символізував прагнення завершити довгий і суперечливий процес виходу з ЄС. Як концепт цей термін узагальнював складні політичні інституційні процеси до одного ефективного гасла.

Концепт «levelling up» позиціонується як соціально-орієнтований проект, спрямований на вирівнювання економічних та соціальних можливостей в усіх регіонах Великої Британії. Незважаючи на критику щодо розмитого змісту, він використовувався як універсальний символ соціальної справедливості, об'єднання та патріотизму [19]. Цей вираз працює як концепт із багатовекторною ідеологічною наповненістю – соціальний лібертаріанство, «*one-nation conservatism*» та економічний лібералізм.

У сфері внутрішньої політики Джонсон акцентує увагу на таких словах як «*NHS*», «*security*», «*innovation*», «*Global Britain*», «*opportunity*», що віддзеркалюють його змістові орієнтири: підтримка державного сектору охорони здоров'я, акцент на безпеку, економічний розвиток, міжнародний імідж і розвиток людського капіталу.

Термін «*dead cat strategy*», хоч і не прямо вжитий самим Джонсоном, застосовується аналітиками для опису стратегії відволікання уваги – випуск шокуючого заголовку або новини, щоб переключити фокус з негативних тем (наприклад, скандалів або кризи). Цей термін став ключовим для інтерпретації політичних та медійних маневрів «джонсонівської команди».

Отже, політична термінологія Джонсона репрезентує чіткий ідеологічний дискурс – це продуманий набір концептів, таких як *Brexit*, *levelling up*, *Global Britain*, *NHS*, які виконують функцію конденсування складної політичної реальності в лаконічні, емоційно забарвлені ідеологічні вузли. Такі слова підсилюють ефективність комунікації, спрямовують сприйняття аудиторії та формують образ Джонсона як харизматичного і прагматичного лідера.

Огляд промов Бориса Джонсона засвідчує, що він активно використовує метафори, алюзії та ідіоми для підсилення емоційного ефекту, структурування аргументації та формування комунікативного впливу.

- Метафори війни та боротьби. Прем'єр застосовував метафори типу «вірус – як невидимий нападник», «*fighting in the dark*», «*wrestle it to the floor*» у промовах про COVID-19. Такі образи кардинально змінюють сприйняття пандемії: з наукової проблеми вона перетворюється на «битву» з ворогом,

формуючи відчуття терміновості і мобілізації [11]. Природно, що ці метафори апелюють до емоційного та когнітивного рівня сприйняття – створюючи ефект солідарної боротьби.

- Політичні метафори у контексті Brexit. У дискурсі Brexit Джонсон застосовував образи «*Brexit as a battle*» – «*war cabinet*», «*surrender*», «*collaborators*», демонструючи концепт політики як конфлікту, який вимагає рішучості й єдності [7]. Це створює чітку чорно-білу картину та стимулює політичну поляризацію.

- Класичні метафори повсякденного життя та гумору. Джонсон активно використовує знайомі образи – «*have your cake and eat it*»: у 2009 році під час інтерв'ю («*my policy on cake is still pro having it and pro eating it*»), а потім знову в контексті Brexit 2016 року. Це дозволяє подати складні політичні ідеї зрозумілою, навіть жартівливою мовою, забезпечуючи когнітивну доступність.

- В одному зі своїх виступів Джонсон використовував образ «парламент як ноутбук з колесом смерті піци» або як реаліті-шоу, що підкреслює абсурдність і тривалість політичної дискусії, жартівливо підриваючи авторитет інституцій для створення ефекту легшої, комічної атмосфери [5].

- Алюзії на популярну культуру. Під час кризових епізодів та внутрішніх нарад, Б. Джонсон звертався до персонажів із поп-культури: цитував персонажа з «*Короля Лева*», порівнював промову з мотиваційною «*pep talk*», що допомогло знизити напругу та об'єднати аудиторію не лише ідеологічно, а й емоційно. Крім метафор, Джонсон використовує ідіоми: «*dead cat strategy*» (відволікання від скандалів), а також ідіоматичні вирази як «*greased piglet*» – образ хиткої, харизматичної постаті, що витончується з непростих ситуацій.

Метафорика, алюзії та ідіоми – це інструменти, якими Джонсон активно користується, щоб зробити свої промови привабливими, легко впізнаваними та емоційно зарядженими. Його метафори – це не просто прикраси мовлення, а стратегічні елементи, які формують образ політика як харизматичного лідера-борця, здатного притягнути увагу і впливати на думки слухачів. Гумор, знайомі образи та ідіоматичні конструкції підсилюють ефект близькості, розуміння та

довіри, тому ці мовні засоби складають суттєву частину його політичної комунікації.

2.3. Використання стилістичних прийомів у політичних виступах Бориса Джонсона

У політичних виступах Бориса Джонсона риторичні фігури виконують ключову роль у створенні структури промови, посиленні її емоційного ефекту та створенні ритмічного враження для аудиторії. Зокрема, повтори, антитези та паралелізм – невід’ємні компоненти його стилю – успішно використовуються для підкреслення тез та активізації реакції слухачів.

Джонсон широко застосовує анафору – повтор на початку речень або фраз – для наголосу на спільному меседжі. У його заключній промові як прем'єра звучало: «*We can and we will get through it, we will come out stronger on the other side*». Повторення «*we*» і «*will*» створює ритмічність і відчуття єдності, мобілізуючи слухачів. Крім того, епіфора, або повтор слів в кінці речень, допомагає підсилити такі меседжі, як «*Get Brexit Done*», де більшість фраз завершуються тези саме цим патріотично-зверненим слоганом [6].

Антитеза в промовах Джонсона – це спосіб чітко розділити «свій» і «чужий» світогляд. Наприклад, часто зустрічаються контрасти типу «*we the British people vs the politicians blocking Brexit*». Це створює чітку делімітацію між ним як представником народу та опонентами, що нібито стоять між громадянами та виконанням волі.

Паралелізм – це повтор схожих синтаксичних структур. У Джонсона він часто втричі перераховує дії або меседжі: «*making streets safer; neighbourhood crime down; more police on the streets*» [18]. Використання тричі структурованого порядку (tricolon) робить висловлювання легко запам'ятовуваним. Це підтверджує й аналіз, де політик часто використовує як полісиндетон, так і асиндетон, створюючи ритмічну наголосу та драматичне представлення тез.

Ефект риторичних фігур. Лінгвістичний ефект цих засобів полягає в залученні когнітивної уваги. Емоційне залучення досягається через апеляції до

почуттів («*we will get through it*»), проти contrasting («*we*» vs «*they*»), а запам'ятовуваність – через ритмічні структури повторів і паралелізмів. Окрім емоцій, ці фігури посилюють лідерський етос Джонсона, створюють образ харизматичного політика, що промовляє до «свого» та мобілізує на спільну дію.

У виступах Бориса Джонсона гумор, іронія й самопрезентація виступають не лише розважальним елементом, а й важливим інструментом риторичної стратегії, що підсилює вплив, покращує зв'язок з аудиторією й допомагає моделювати власний імідж.

- Гумор. Джонсон часто вдається до самоіронії та жартів про себе – його «*shambolic*» вигляд, балаганний тембр голосу, легкий хаос у поведінці створюють образ «дружнього недосконалого», до якого легко себе ототожнити. Як зауважує *The Guardian*, він завжди грає «*clown archetype*», демонструючи глибоке розуміння аудиторії: «*hesitancy followed by sudden spasms of effusion*» [20]. Така манера дозволяє глядачам «смирнено» пробувати зрозуміти його, але водночас позитивно налаштовуватися до меседжів.

- Іронія та сарказм. Іронія Джонсона має різні форми: він мирно підгрибає під опонентів або встановлює контекст легковажності – наприклад, коли жартує про свою політичну відповідальність так само легко, як і про улюблені пудингові торти. Він використовує жартівливі алюзії («*Peppa Pig*», «*custard colossus*»), щоб відволікти увагу, при цьому демонструючи доступність і простоту – називаючи складні речі простими словами або образами, що легко запам'ятовуються.

Джонсон активно застосовує гумор, щоб представити себе як «свого серед чужих». Його образ «*bumbling Boris*», збудований на легкому хаосі, недбало зібраний зачісці та несподіваних виходах, створює враження близькості до виборців і зникає дистанція. Він «*floats like a butterfly and stings like a bee*», уникаючи занадто серйозного образу, і навпаки – підкреслює свою життєрадісність і невимушений шарм.

Гумористичний провал із промовою для СБІ, де Б. Джонсон розповів анекдот про *Peppa Pig*, засвідчив переломний момент у його переконливості. Як

зазначає *The Guardian*, публіці вже було недостатньо такого імпровізаційного гумору, що створило ефект «*speech bomb*» – аудиторія сприймала його як недоречний, тривожний або беззмістовний, що знижувало ефективність риторичної демаршівки у критичний момент [21].

Біограф С. Пьорнелл описала його публічний образ як «*Brand Boris*», зазначивши, що він розвинув його ще під час навчання в Оксфордському університеті. Згідно з нею, публічне сприйняття Джонсона як «*semi-shambolic*» – частина продуманого бренду, що поєднує беззахисність, самоіронію та харизму. Цей образ дозволяє йому уникати жорсткої критики – як наприклад, коли він «*becomes his own satirist*», тобто сам створює пародію на власну фігуру [17, с. 91].

Гумор і іронія в промовах Бориса Джонсона – це не лише прикраси, а комплексна риторична тактика: вони забезпечують емоційний контакт із аудиторією, підтримують імідж простого і справжнього лідера, створюють можливості для стратегічної самозахисту від критики та переключення уваги. Проте, як показує історія з «*Peppa Pig*», цей ефект має межі під час серйозних викликів, коли аудиторія шукає глибшу аргументацію, а не розвагу.

У виступах Бориса Джонсона мовна експресивність та стилістичне варіювання слугують важливими інструментами для динамізації мовлення, передачі емоційної насиченості та адаптації стилю до поточної комунікативної ситуації.

Основний ефект досягається завдяки використанню лексико-семантичних засобів, що підсилюють емоційний та оцінний склад промови – таких, як епітети, метафори, гіперболи, порівняння, перифрази, що активує когнітивне сприйняття й емоційне залучення аудиторії. Наприклад, у промовах щодо пандемії COVID-19 Джонсон порівнював вірус з «невидимим нападником», а перемогу над ним описував як акт «вибору». Це дозволяє трансформувати абстрактні явища на рівень особистого досвіду й мобілізації колективу.

Зокрема, аналіз виступу Джонсона на Генасамблеї ООН показує, що він використовує різні типи стилістичних варіантів (лексико-синтаксичні комбінації), що включають повтори, анафору / епіфору, антитези, а також комбінації хвиль

повноти та синтаксичної варіативності, як-от полісиндетон і асиндетон для створення ритму й емоційного напруження [1].

Широко застосовується також алюзія на культурно-контекстуальні явища – особливо літературні й історичні. Наприклад, у виступі Джонсон використовує алюзію на Чарльза Дікенса, щоб протиставити «надмірну регламентацію» з ЄС і «реальні права» британців: «*as if we are saved from Dickensian squalor only by Brussels*». Це створює стійкий емоційний образ: відношення «ми проти них», де «ми» – звичайні люди, «вони» – надто централізована бюрократія.

Ефект експресивності підсилюється за допомогою інтонаційних змін, вигуків та міжтемпоральних пауз, як вживання емоційно-насичених слів типу «*incredible*», «*invisible*», «*united*», «*stronger*» – що у синтаксичних варіантах з епіфорами виступають як справжні «спускові тригери» для слухача .

Наявні приклади варіювання стилю в межах одного виступу:

- Перше звернення – більш офіційне, аргументоване, авторитетне (лідер, прем'єр);
- Друга частина – емоційна, з гумором, особистими історіями (імідж «свого»);
- Заклик до дії – експресивний підсумок з епіфорами, емоційно-сильними висловами.

Таке «модульне» варіювання дозволяє налаштовувати тон і стиль залежно від фабули виступу: відестичного (інформативного), емоційного (залучення, співпереживання), мобілізаційного (заклик до дії). Така структура відповідає функціональним цілям політичного дискурсу.

Аналіз показав, що у промовах Джонсона широко застосовується емоційно забарвлена лексика, яка сприяє формуванню емоційного контакту з аудиторією, активізації її зацікавленості та підвищенню переконливості висловлювань. Використання емоційно насичених слів та фраз допомагає створити образ лідера, здатного не лише інформувати, а й надихати та мобілізувати громадськість.

Окрім того, у мовленні Джонсона чітко простежується застосування політичної термінології та концептуальних слів, що відображають актуальні

ідеологічні орієнтири та програмні позиції політика. Вживання таких термінів підкреслює його приналежність до певних політичних дискурсів і формує ключові смислові осі виступів. Особливу роль відіграє здатність Джонсона до поєднання офіційної термінології з елементами розмовної мови, що робить його промови більш доступними та зрозумілими для широкої аудиторії.

Також важливою складовою лексико-семантичного аналізу є виявлення метафоричного шару, алюзій та ідіом, які Б. Джонсон використовує для посилення виразності ідей та створення образних асоціацій. Ці стилістичні прийоми виконують функції когнітивної орієнтації слухачів і сприяють кращому засвоєнню політичних меседжів. Загалом лексико-семантичні засоби у промовах Бориса Джонсона відіграють важливу роль у формуванні його публічного образу як харизматичного політика, здатного ефективно комунікувати з різними групами виборців.

РОЗДІЛ 3 ПРАГМАТИЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВПЛИВ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ЗАСОБІВ НА ЦІЛЬОВУ АУДИТОРІЮ

3.1. Вплив лексичних засобів на сприйняття аудиторії

У політичному дискурсі мова є не лише засобом передавання інформації, а й інструментом впливу. Саме лексика, яку використовує політик, має великий потенціал для формування певних уявлень, емоцій і навіть поведінки аудиторії. Це стосується насамперед так званого маніпулятивного потенціалу лексики – здатності окремих слів і виразів не лише передавати зміст, а й непомітно нав'язувати оцінки, змінювати сприйняття подій, явищ і самих політиків.

Політики, зокрема Борис Джонсон, часто вдаються до використання лексики, що містить приховане або емоційно насичене значення. Наприклад, замість нейтрального слова «мігранти» може вживатися «нелегали» або ж «натовп», що вже формує в аудиторії негативне ставлення до явища, яке обговорюється. У такий спосіб змінюється не лише сприйняття конкретної теми, а й емоційна реакція на неї. В англomовному політичному дискурсі це часто спостерігається в контексті таких понять, як «*freedom*», «*crisis*», «*enemy*», «*patriot*», які наділені великою семантичною силою і здатні впливати на підсвідомість слухачів.

Лексика також може приховувати або спрощувати складні політичні процеси. За допомогою евфемізмів політики пом'якшують негативну інформацію: замість «військова поразка» звучить «тактичне відведення», замість «зростання безробіття» – «коригування ринку праці». Усе це створює враження контрольованості ситуації та водночас зменшує тривогу в суспільстві.

Ще один прояв маніпулятивного потенціалу лексики – це використання «своїх» і «чужих» маркерів. Наприклад, у риториці Джонсона неодноразово простежується чітке розмежування між «нашим демократичним світом» і «загрозами ззовні», що посилює ефект згуртування навколо спільних цінностей та водночас формує негативне ставлення до опонентів. Така тактика дозволяє апелювати до патріотичних почуттів аудиторії, створюючи образ «захисника нації».

Таким чином, лексичні засоби в політичних промовах не є нейтральними – вони виконують стратегічну функцію. Їхній підбір і подача здатні не лише привернути увагу, а й непомітно змінити погляди, переконання та поведінку людей. Усвідомлення цього є важливим як для дослідників політичного дискурсу, так і для громадян, які прагнуть критично сприймати політичну інформацію.

Одним із ключових завдань політичного дискурсу є формування суспільної думки, і мова відіграє в цьому процесі вирішальну роль. За допомогою певних мовленнєвих стратегій політики впливають на спосіб мислення громадськості, її ставлення до політичних подій, осіб і явищ. Цей вплив здійснюється поступово – через повторення потрібних концептів, позитивних або негативних конотацій, використання символічної лексики та стійких мовних формул, які запам'ятовуються й легко відтворюються.

У політичному мовленні, зокрема в промовах Бориса Джонсона, можна простежити чітке використання лексики, яка створює потрібний наратив. Наприклад, часто вживаються слова з високим ступенем емоційної забарвленості на кшталт «*victory, defeat, freedom, enemy, opportunity, great nation*» тощо. Вони не лише інформують, а й викликають у слухача емоційний відгук, формуючи певний образ політичної ситуації або конкретної політичної фігури. Подібна лексика створює «рамку» сприйняття подій, яку пізніше важко змінити.

Формування суспільної думки також тісно пов'язане з авторитетом мовця. Борис Джонсон, використовуючи риторику, наближену до повсякденної, і водночас демонструючи інтелектуальність та ерудицію, створює образ політика, якому можна довіряти. Цей імідж укріплюється через добір лексики, яка апелює до спільних цінностей – національної ідентичності, безпеки, родини, справедливості. Коли політик регулярно вживає слова на кшталт «*trust, duty, faith, community*», це сприяє закріпленню відповідних асоціацій у свідомості громадян.

Повторюючи ключові лексеми й фрази в різних виступах, політик сприяє створенню сталого дискурсивного поля. Зокрема, Джонсон часто повторював словосполучення «*Get Brexit Done*», яке стало не просто політичним гаслом, а

цілим символом ідеї, навколо якої згуртувалася значна частина британського електорату.

Психолінгвістика, як наукова дисципліна на перетині лінгвістики, психології та когнітивної науки, досліджує, як мова впливає на свідомість людини, її сприйняття, пам'ять, мислення й поведінку. У політичному дискурсі це особливо важливо, оскільки політичне мовлення не лише передає інформацію, а й формує ідеологічні настанови, цінності та переконання. Мовні одиниці, які використовуються політиками, діють на глибинному психологічному рівні, впливаючи на когнітивні структури й емоційний стан аудиторії.

Одним з основних механізмів впливу є активація когнітивних фреймів – ментальних структур, які дозволяють інтерпретувати нову інформацію відповідно до вже наявних уявлень [35]. Наприклад, коли політик описує ситуацію в термінах «боротьби», «загрози» чи «зради», він активує фрейм «ворог–герой», у якому аудиторія автоматично шукає, хто «свій», а хто «чужий». У промовах Бориса Джонсона часто спостерігається саме така модель, зокрема у зверненнях, пов'язаних з Brexit, де Євросоюз подається як фактор обмеження національного суверенітету, а Британія – як сторона, що виборює незалежність.

Іншим важливим інструментом є емоційна активація. Мова, яка викликає страх, надію, гордість або злість, формує сильні асоціації, які надовго залишаються в пам'яті. Саме емоційно забарвлена лексика дозволяє політикам не лише привертати увагу, а й закріплювати потрібну інтерпретацію подій. Джонсон часто використовує прийоми гумору, іронії, перебільшення чи контрасту – все це посилює психологічний вплив на слухача, знижуючи рівень критичного сприйняття та створюючи ілюзію близькості між політиком і аудиторією.

Крім того, психолінгвістичний вплив у політичному дискурсі реалізується через ефекти навіювання (сугестії). Коли мовець не просто висловлює думку, а формулює її як очевидний факт або як спільну норму, це стимулює слухачів до прийняття цього твердження як свого власного переконання. Часте використання узагальнень (на кшталт «усі ми знаємо», «кожен британець розуміє», «народ хоче») знижує рівень спротиву й стимулює прийняття інформації без перевірки.

Також варто відзначити роль стилістичних засобів, які полегшують когнітивну обробку інформації. Повтори, паралелізми, короткі структури та ритмічні конструкції не лише роблять промову більш запам'ятовуваною, а й підвищують її ефективність на рівні підсвідомості. Відомо, що інформація, яка подається у формі знайомих шаблонів, краще сприймається та засвоюється. Борис Джонсон активно використовує саме ці техніки, створюючи ефект «дружньої розмови», навіть коли йдеться про складні політичні рішення.

3.2. Порівняння промов Бориса Джонсона з виступами інших політиків

Порівняльний аналіз лексико-семантичного наповнення політичних промов Бориса Джонсона і Джо Байдена дозволяє виявити як спільні риси, так і суттєві відмінності у стилі політичної комунікації, обумовлені національними традиціями, особистісними характеристиками мовців, ідеологічним спрямуванням і політичним контекстом.

Джо Байден, як президент Сполучених Штатів Америки, часто апелює до понять єдності, національного оновлення та демократичних цінностей. У його виступах спостерігається домінування інклюзивної лексики, яка акцентує увагу на спільному досвіді американського народу: *we the people, together, unity, rebuilding, healing, respect*. Така лексика виконує функцію згуртування, формування відчуття спільної мети і солідарності, що особливо важливо у кризових ситуаціях – зокрема, під час пандемії COVID-19 чи після штурму Капітолію в січні 2021 року.

У своїх промовах Байден часто використовує емоційно забарвлену лексику позитивного характеру, на кшталт: *hope, courage, compassion, dignity, future*, створюючи при цьому образ морального і відповідального лідера. На відміну від більш іронічного і часто сатиричного стилю Джонсона, Байден тримається в межах стриманої офіційності, підсилюючи переконливість за рахунок етичних категорій і апеляцій до традицій.

Згідно з маніфестом «*Get Brexit Done: Unleash Britain's Potential*», Джонсон використовує чіткий ідеологічний лозунг:

«And I will put an end to all that nonsense, and we will get Brexit done on time by the 31st of January, no ifs, no buts, no maybes.» [22]

Цей політичний слоган – «Get Brexit Done» – функціонує як концентрат змісту, що донесе складну бюрократичну ідею просто, завершено й оптимістично.

У своїй промові після перемоги на виборах, Джонсон тричі повторює:

«And I, and we, will never take your support for granted... And in delivering change we must change too.» [22]

Репетиція «and I, and we», «must change» слугує для фокусування уваги та підсилення відповідальності перед виборцями.

У своїй інтрадукційній промові Байден теж активно використовує емоційно забарвлену, об'єднавчу лексику та структуровані повтори:

«This is America's day. This is democracy's day. A day of history and hope, of renewal and resolve.» [16]

Серія з анафорою («This is...») створює ритм і визначає тему промови: патріотичну єдність.

Далі Байден переходить до політичної прози з фреймами загрози та спільної відповідальності:

«Uniting to fight the foes we face: anger, resentment and hatred, extremism, lawlessness, violence, disease, joblessness, and hopelessness.» [16]

Це перелік, структурований через повтор «and», який формує образ колективної боротьби.

І кульмінаційна форма рекурсії:

«My whole soul is in this: Bringing America together. Uniting our people. And uniting our nation.» [16] – чіткий приклад тричі ужитого повтору, що досягає риторичного ефекту мобілізації.

Іншою помітною рисою є часте використання релевантних концептів, таких як *democracy, justice, equality, American dream*. Ці терміни мають високу ідеологічну цінність для американської аудиторії, і через регулярне повторення вони формують стабільні мовні шаблони, які сприймаються не як політична риторика, а як природна частина патріотичного дискурсу. Отож, Байден

використовує лексико-семантичні засоби не лише для впливу на емоції, а й для відтворення національного наративу, посиляючись на спільні цінності та історичні символи.

У лексико-семантичному плані промови Джо Байдена, як правило, менш образні, ніж промови Б. Джонсона, однак вони виявляють стабільність термінологічного поля та послідовність комунікативної стратегії. Якщо Б. Джонсон полюбить мовні експерименти, алюзії, неологізми й несподівані метафори, то Джо Байден віддає перевагу простій, ясній, морально забарвленій мові, яка спирається на сталі мовні конструкції.

Загалом, можна стверджувати, що лексико-семантичні особливості промов Джо Байдена підкреслюють етико-моральний вектор політичної комунікації, де мова виступає як інструмент примирення, відновлення справедливості та об'єднання. У той час як Борис Джонсон демонструє більш гнучкий, індивідуалізований підхід до використання мови, Джо Байден дотримується більш класичної, прагматичної моделі політичного дискурсу. Така різниця у стилі й лексичному наповненні обумовлює різні способи впливу на аудиторію та формування публічного образу.

Таблиця 3.1

Порівняння промов Бориса Джонсона та Джо Байдена

Аспект	Борис Джонсон	Джо Байден
Слогани	« <i>Get Brexit Done</i> » – чіткий, закликаний	« <i>This is America's day...</i> » – символічне перезавантаження
Повтори	« <i>and I, and we...</i> » – індивідуальна відповідальність	« <i>My whole soul is in this...</i> » – релігійно-емоційний тон
Тематичні поля	<i>Brexit, NHS, one-nation</i> , контроль	<i>Democracy, unity, healing, common foes</i>
Структура	Спонтанність, емоційність, імпрровізація	Класична риторика: тричі, переліки, кульмінація

Обидва політики активно використовують ритміку, репетицію і тематичну концентрацію, але з різними цілями:

- У Б. Джонсона – динаміка, образність, заклик до дії через прості, меседжні фрази та гумористичні відступи.
- У Джо Байдена – моральне об'єднання, структурованість, емоційна солідарність через релігійні алюзії, класичну риторику єдності.

Таким чином, кожен із політиків адаптує лексико-семантичні стратегії до своєї національної культури та політичних цілей: Джонсон працює через простоту, енергію й картинність, Джо Байден – через єдність, стабільність і моральну імпульсію.

Порівняємо промови Б. Джонсона з іншим відомим британським політиком – Вінстоном Черчиллем. Порівнюючи стилі Б. Джонсона та В. Черчилля простежується, що хоч обидва політики славляться харизмою та риторичною майстерністю, їх підходи до публічних виступів суттєво відрізняються.

Борис Джонсон вирізняється легкістю подачі матеріалу, активним використанням гумору, яскравих метафор і слоганів, що дозволяє йому створити образ харизматичного, «свого» лідера, який говорить з аудиторією просто, часто навіть іронічно або провокативно. Його мовлення орієнтоване на привернення уваги через несподівані алюзії, образність, жестикуляцію та візуальний супровід. Політичні меседжі подаються в коротких слоганах, що легко запам'ятовуються (наприклад, «*Get Brexit Done*»), а його неформальний стиль сприймається як показник щирості. Водночас цей стиль дозволяє йому «маневрувати» між офіційною риторикою та розмовною лексикою, адаптуючи мовлення до конкретної аудиторії.

На противагу цьому, Вінстон Черчилль формував образ політика-мудреця, який промовляє з позиції авторитету, історичної ваги та моральної сили. Його промови, такі як «*We shall fight on the beaches...*», побудовані з використанням ритмічних повторів, епічних метафор і закликів до національної єдності. Стиль В. Черчилля урочистий, монументальний, драматичний. У його мовленні не так багато гумору чи іронії, проте в ньому відчувається глибока відповідальність за долю нації. Виступи мають чітку структуру, логічний розвиток і риторичну

завершеність, що сприяє створенню ефекту впевненості та стабільності в критичні історичні моменти.

Таблиця 3.2

Порівняння промов британських політиків

Аспект	Борис Джонсон	Вінстон Черчилль
Тон промов	Неформальний, жартівливий, імпровізований	Урочистий, драматичний, надихаючий
Головний прийом	Гумор, іронія, алюзії, посилання на поп-культуру	Риторичні повтори, сильні метафори
Структура виступу	Варіативна, із відступами, спонтанними інтонаціями	Лінійна, послідовна, логічна
Метафорика та образи	« <i>Cake</i> », « <i>greased piglet</i> », « <i>do or die</i> », « <i>oven-ready deal</i> »	« <i>Blood, toil, tears and sweat</i> », « <i>fight on the beaches</i> »
Мобілізаційний потенціал	Популістичний, емоційний, гнучкий до аудиторії	Піднесений, морально зосереджений, націлений на згуртування

Джонсон вибудовує свій стиль на базі емоційної привабливості, використовуючи гумор, сарказм та знайомі елементи масової культури, аби максимально наблизитися до аудиторії. Його мова працює на швидку реакцію, часто апелюючи до інстинктивних емоцій слухачів. В. Черчилль, у свою чергу, апелював до колективної свідомості, морального вибору та ідеалів. Його промови спонукали до дії через наголошення на гідності, обов'язку та патріотизмі.

3.3. Соціокультурний контекст використання лексико-семантичних засобів

Соціокультурний контекст відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні та сприйнятті лексико-семантичних засобів у політичних промовах. Особливо це стосується таких країн із багатовіковою політичною історією, як Велика Британія. У британській політичній традиції закладені особливі цінності, мовні норми та

комунікативні моделі, що відображаються в мовленні політиків і визначають характер політичного дискурсу загалом.

Велика Британія має тривалу історію парламентаризму, конституційної монархії та демократичних інститутів, що вплинули на розвиток специфічної політичної культури. Ця культура зберігає баланс між формальністю і традицією, а також відносною стриманістю у публічних висловлюваннях. Водночас у британському політичному дискурсі поширена повага до гумору, іронії та тонкої гри слів, що зумовлює активне використання риторичних прийомів, метафор, алегорій та інші стилістичних засобів.

Політичний стиль Бориса Джонсона, зокрема, тяжіє до поєднання класичних британських традицій із сучасними комунікативними стратегіями, які враховують динаміку сучасного медіа-середовища та очікування широкої аудиторії. Його промови відзначаються яскравими образами, що несуть у собі культурні конотації, знайомі британській публіці, і одночасно спрощеними формулюваннями, які роблять меседж більш доступним і зрозумілим.

Крім того, британська політична традиція передбачає високу цінність мовної точності та дипломатії, що впливає на вибір лексики й семантичних конструкцій. У промовах політиків часто можна спостерігати балансування між вираженням чітких позицій і збереженням можливості для подальших переговорів та компромісів. Така стратегія відповідає традиціям британського політичного етикету і відображає прагнення до уникнення конфронтації, що надзвичайно важливо у багатопартійній політичній системі країни.

Врахування соціокультурного контексту дозволяє глибше зрозуміти, чому певні лексико-семантичні засоби, наприклад, специфічні політичні кліше, ідіоми чи метафори, набувають особливого значення у британському політичному дискурсі. Це, у свою чергу, допомагає дослідникам ефективніше інтерпретувати політичні промови, їхній вплив на аудиторію та роль у формуванні суспільної думки.

Національні цінності та культурні архетипи є ключовими факторами, які визначають характер політичного дискурсу в будь-якій країні, зокрема і у Великій

Британії. Вони формують спільну систему уявлень, норм і символів, на яких базується сприйняття політичних меседжів цільовою аудиторією. В політичних промовах Бориса Джонсона національні цінності проявляються через використання мовних засобів, що резонують із колективною ідентичністю британського суспільства.

Британські національні цінності, які часто звучать у політичних виступах, включають повагу до демократії, свободи слова, верховенства права, соціальної відповідальності та прагнення до збереження традицій. Ці цінності виступають основою для формування політичних наративів, що мають мобілізувати суспільство на підтримку певних політичних рішень або напрямків. Джонсон активно апелює до ідеї британської унікальності, підкреслюючи історичну роль країни як глобального гравця, а також звертається до почуття патріотизму й обов'язку перед батьківщиною.

Культурні архетипи, які використовуються в політичному дискурсі, виконують функцію створення впізнаваних образів і символів, що викликають у аудиторії стійкі емоційні реакції. Такі архетипи як «герой», «захисник», «борець за справедливість» часто застосовуються у мовленні Б. Джонсона для формування позитивного образу політика як рішучої, енергійної та відповідальної особистості. Через ці архетипи мовник намагається встановити емоційний контакт з аудиторією, викликати довіру і підтримку [8].

Використання національних цінностей та культурних архетипів у політичних промовах не лише підсилює комунікативний ефект, а й сприяє легітимізації політичних позицій. Вони слугують засобами конструювання колективної ідентичності, що особливо важливо в умовах політичних криз чи значних соціальних змін. З огляду на Brexit та виклики сучасної британської політики, Джонсон активно апелює до цих мотивів, щоб зміцнити свою підтримку серед виборців.

У межах дослідження лексико-семантичних засобів, що використовуються Борисом Джонсоном, особливу увагу варто звернути на суспільну реакцію – емоційний, ідеологічний та культурний відгук виборців на характер його

мовлення. Аналіз результатів соціологічних опитувань, фокус-груп і даних з онлайн-дискусій показує, що мовна стратегія Джонсона має складну, амбівалентну рецепцію в британському суспільстві.

Згідно з результатами фокус-груп у регіонах Йоркширу та Свіндона, проведених у 2024-2025 рр., навіть виборці, що належать до опозиційного електорату – наприклад, симпатизи Лейбористської партії, – відзначали харизму та рішучість Джонсона. Один із респондентів, коментуючи його діяльність, заявив: «*He said it and he did it*», демонструючи довіру до його стилю спілкування, який, на думку багатьох, поєднує щирість із дієвістю [10]. Попри ідеологічну розбіжність, понад половину опитаних респондентів були готові знову проголосувати за Джонсона у разі його повернення до політичної арени. Це свідчить про високий рівень емоційного впливу його мовлення, зокрема – за рахунок використання слоганів, метафор та іронії.

Згідно з дослідженням компанії *Ipsos* (2022), близько 27-30 % британців вважали Джонсона ефективним кризовим лідером. Водночас понад 50 % демонстрували невдоволення, переважно у зв'язку з моральними та правовими аспектами його поведінки, зокрема скандалом «*Partygate*» [12]. В іншому опитуванні від *YouGov* щодо призупинення парламенту під час Brexit-процедур, близько 42–45 % опитаних вважали дії Джонсона авторитарними, що демонструє різке розділення суспільної думки [15].

Аналіз дискусій на соціальних платформах, зокрема *Reddit* та *Twitter*, демонструє яскраво виражену поляризацію. Серед критиків Джонсона поширеною є теза: «*He is a liar and has broken the law*» [2]. Водночас його прибічники визнають «цефлоновість» політика, зазначаючи, що «*he didn't mind telling the odd porky pie*», тобто легко прощають йому перебільшення або напівправду, сприймаючи це як частину «бренду» Б. Джонсона.

Таблиця 3.3

Академічні дослідження та результати опитувань

Джерело	Метод / Формат	Висновок про реакцію аудиторії
<i>Ipsos</i> March 2022	Анкета (1 130)	27 % позитивно, 52 % – негативно (з приводу

	респондентів)	лідерства під час кризи)
<i>YouGov Polls</i>	Онлайн-опитування (1 700+)	~35 % підтримки, 50-55 % незадоволення
<i>Ipsos – Partygate</i>	Цільове опитування	54 % вважають, що Джонсон мав піти у відставку
<i>Ipsos – Ukraine Handling</i>	Анкета	19 % позитивно оцінили його дії щодо України

Фокус-групи й опитування вказують на потужний вплив простих, чітко структурованих мовних стратегій, які Б. Джонсон активно використовує: риторичні фігури, емоційно забарвлена лексика, алюзії на масову культуру та історичні архетипи. Такі засоби дозволяють йому мобілізувати широкі верстви населення, включно з політично пасивними групами. При цьому, агресивна чи надмірно експресивна риторика, зокрема в умовах скандалів, веде до швидкої втрати довіри та погіршення політичного іміджу.

Отже, лексико-семантична стратегія Б. Джонсона діє як двосічна зброя: вона здатна викликати сильну симпатію через наближеність до масової культури та простоти, але так само швидко стає об'єктом критики, якщо політик переступає межу етичного чи демократичного дискурсу. Суспільство, навіть у випадку популізму, вимагає від лідера балансу між емоційною близькістю та політичною відповідальністю.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження політичного дискурсу як специфічного виду мовної комунікації було з'ясовано, що він виконує важливу соціальну та ідеологічну функцію, відображаючи не лише політичні погляди, а й формуючи суспільну думку, цінності та політичну культуру. Політичний дискурс виявляється потужним засобом впливу, який формується залежно від історичного, соціального, культурного та інституційного контекстів. Його функції виходять за межі суто інформативної складової – це, передусім, переконання, маніпуляція, сугестія та формування політичної ідентичності. Було встановлено, що ефективність політичного дискурсу значною мірою залежить від добору лексико-семантичних засобів, які відповідають цільовій аудиторії, а також від комунікативної стратегії мовця.

Дослідження методів лексико-семантичного аналізу в межах сучасної лінгвістики дозволило визначити основні принципи аналізу значень, смислових елементів та функціонального навантаження слів у політичних текстах. У межах роботи було проаналізовано як традиційні, так і новітні лінгвістичні підходи: семантичний, компонентний, когнітивний, дискурсивний. Особливу увагу приділено значенню контексту, полісемії, конотації та стилістичним функціям мовних одиниць. Встановлено, що лексико-семантичний аналіз є ключовим інструментом для вивчення політичної мови, оскільки дає змогу простежити, як за допомогою конкретних слів реалізується політичне послання, конструюється реальність, задається смислова рамка для інтерпретації подій.

У результаті дослідження мовної манери Бориса Джонсона було виокремлено низку характерних рис його політичного стилю. Його промови відзначаються високим ступенем експресивності, динамічністю, використанням іронії, алюзій, гумору та метафор, що сприяє формуванню позитивного іміджу в масовій свідомості. Б. Джонсон поєднує риторичку традиційного британського політичного класу із популярною, навіть популістською лексикою, що дозволяє йому звертатися одночасно до інтелектуальної та масової аудиторії. У політичному стилі Джонсона спостерігається тенденція до поєднання формальної

аргументації з неформальними інтонаціями, що робить його виступи доступними та емоційними.

Поглиблений лексико-семантичний аналіз промов Бориса Джонсона дозволив виявити широкий арсенал засобів впливу. Зокрема, активно використовуються емоційно забарвлені слова, політична термінологія, концептуальні метафори, неологізми та ідіоми. Ці одиниці сприяють створенню ефекту близькості мовця до аудиторії, а також формуванню певного ідеологічного світогляду. У промовах Б. Джонсона простежується прагнення до формування позитивного іміджу як рішучого лідера, здатного об'єднати суспільство й очолити політичні зміни. При цьому мовлення політика виявляє маніпулятивний потенціал через точне дозування конотативного навантаження слів, що впливають на уявлення аудиторії про події, явища та осіб.

Значну увагу в роботі було приділено прагматичному ефекту лексичних засобів. Аналіз показав, що слова в політичному дискурсі не лише інформують, а й формують емоційний настрій, викликають реакцію, спонукають до дії. Через лексичні маркери здійснюється актуалізація певних політичних установок, мобілізація електорату, створення образу ворога або союзника. Стратегічне використання семантичних опозицій (наприклад: «ми – вони», «добре – погано», «реформи – застій») дозволяє контролювати дискурс і нав'язувати певне бачення реальності. Особливо ефективним у риториці Джонсона виявилось поєднання емоційних образів із раціональними аргументами, що забезпечує вплив як на логіку, так і на емоції слухачів.

Порівняння мовлення Бориса Джонсона з виступами таких політичних діячів, як Вінстон Черчилль та Джо Байден, дало змогу простежити як спільні риси, так і відмінності у використанні лексико-семантичних засобів. Зокрема, на відміну від більш стриманого стилю Байдена, Джонсон демонструє виразну театралізованість, експресивність і тяжіння до гібридного стилю. У порівнянні з Черчиллем, він менш орієнтований на патріотичний пафос і більш на легкість та дотепність мовлення, що відповідає запитам сучасного інформаційного суспільства.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що політичне мовлення Бориса Джонсона є прикладом сучасного ефективного політичного дискурсу, який поєднує традиції британської політичної культури з новими формами комунікації. Його стиль – це синтез ідеологічної виразності, мовної гри, стратегічної багатозначності та когнітивного впливу. Завдяки лексико-семантичним засобам Джонсон створює цілісну риторичну картину, яка відповідає як прагненням політичного лідера, так і очікуванням електорату. Отже, глибокий аналіз політичного дискурсу через призму лексико-семантичних стратегій дозволяє не лише зрозуміти зміст виступів, а й спрогнозувати їхній ефект у політичному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніканова Л. О. Лексичні та лексико-граматичні експресеми у мовленні Бориса Джонсона. Філологічні науки : сучасні тенденції та фактори розвитку : міжнародна науково-практична конференція (м. Одеса, 24-25 січня 2020 року). Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. С. 42-44.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. К. : Вид. центр «Академія», 2004. С. 344
3. Биндас О. Синтаксично-стилістична особливість англомовних промов українських політиків. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Випуск 2(40). 2018. С. 5-10.
4. Білецька Ю.В. Політичні конфлікти: сутність та способи вирішення (специфіка прояву в політичному процесі сучасної України): : дис. ... кандидата політ. наук : 23.00.02 / Ю.В. Білецька. Одеса, 2015. 213 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
6. Гулей М. Д. Лексико-граматичні особливості та композиційна структура французької політичної промови. Київ, 2009. 19 с.
7. Гуменюк О.Є. Психологія впливу. Тернопіль.: Економічна думка, 2003. 304 с.
8. Дем'янков В.З. Інтерпретація політичного дискурсу у ЗМІ. Мова ЗМІ як об'єкт міждисциплінарного дослідження. Навчальний посібник. МДУ ім. Ломоносова, 2003. С. 116-120.
9. Дмитренко О.В. Особливості політичного дискурсу Ангели Меркель / О.В. Дмитренко, О.М. Шинкаренко // Імідж сучасного педагога. 2021. № 1 (197). С. 23-27.
10. Жибак Д. М. До питання особливостей та функцій політичного дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2016. № 20. С. 124-126.

11. Климаська Л. Потенціал метафори в політиці вирішення соціальних проблем. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. С. 18-24.
12. Ковальова, О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 27(2), 2020. 101-107.
13. Козуб Л. Мовні засоби впливу у сучасному англomовному політичному дискурсі. *Studia Methodologica*. 2011. С. 50-53.
14. Коломієць І. І. Основні лінгвостилістичні поняття та категорії: словник-довідник філолога. Умань, 2015. 203 с
15. Кондратенко Н. В. Дебати як мовленнєвий жанр українського політичного дискурсу. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2019. Вип. 16. С. 99-104.
16. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс : текстуалізація реальності : монографія. Одеський нац. ун-т ім. Мечникова. Одеса : Чорномор'я, 2007. 156 с.
17. Лукіна Л.В. Політичний дискурс: сутність та особливості застосування. *Політикус*. 2021. № 2. С. 75-80.
18. Малюк Д. С., Сітко А. В. Прагматичні та лінгвістичні особливості промов політичних лідерів. *Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 5th International scientific and practical conference (24-26 January 2021)*. Київ, Україна. С. 1249-1255.
19. Мацько Л. І. Риторика: навч. посіб. Київ, 2006. 244 с
20. Мацько Л.І. Лінгвістична риторика. Наука і сучасність: зб. наук. праць. Ч. 4. Київ : Логос, 1999. 3-16 с.
21. Москалюк О. В. Стилiстичні особливості англomовних політичних промов (на матеріалі інавгураційних виступів сучасних американських президентів). *Modern Philology*, 1, 2024. С. 39-45
22. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ : Світогляд, 2015. 380 с.
23. Найчук А. А. Політичне мовлення як засіб концептуальних політично-соціальних відносин: реферат. історія соціологічної науки. 2009. 59 с.

24. Петренко В. Особливості визначення політичної мови. В. Петренко. Політичний менеджмент: наук. Журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. 2007. № 2. С. 16-24.
25. Підгрушний, В.А. Особливості політичного дискурсу в сучасній лінгвістиці. Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2(4), 2015. 248-251 с.
26. Погоріла А. І., Тимчук О. Т. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. «Молодий вчений». 2018. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/35.pdf>
27. Полякова Л. С., Южакова Ю. В., Залавіна Т. Ю., Дьоріна Н. В. Лінгвістичні засоби маніпуляції в англійському політичному дискурсі. Amazona Investiga. 2020. Том 9. Випуск 33. С. 27–36.
28. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки. 2016. Т. 1. С. 235–238.
29. Степанов В.В. Лінгвосинергетичний аспект концепту політика в сучасному американському англomовному дискурсі: дис. д-ра філософії: 10.02.04. Запоріжжя, 2021. 435 с.
30. Уханова-Шмигова І.Ф. Політичний дискурс: його характеристики та головні функціональні складові [Електронний ресурс]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6987/1/00molpdo.pdf>
31. Федоренко О. Політичні неологізми-запозичення в англomовних засобах масової інформації. 2018. С. 139-143.
32. Хацер Г. О., Жаворонкова В. В. Особливості англomовних політичних промов та їх перекладу українською мовою. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. С. 202-207.
33. Цимбалюк М. Психологічні особливості сучасних політичних процесів. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. Вип. 15. 2023. 27-34 с.

34. Чеботар Т.В. Гіперболізація у політичному дискурсі Д. Трампа. 2021.

Режим

доступу:

https://www.researchgate.net/publication/354760058_Hyperbolisation_in_the_political_discourse_of_D_Trump

35. Яноу, Д., ван Хульст М. Фрейми політичного: від фрейм-аналізу до аналізу фреймування. Соціологічний огляд., 10 (1-2), 2011. 87-113с.

36. Catford, J.C. A linguistic theory of translation. Oxford, 1965.

37. Foucault M. Il discorso, la storia, la verità. Interventi 1969-1984. Einaudi, 2001. 372 p.

38. Goddard, Cliff. 2002. The search for the shared semantic core of all languages. In Cliff Goddard and Anna Wierzbicka (eds). Meaning and Universal Grammar -Theory and Empirical Findings. Volume I. Amsterdam: John Benjamins. pp. 5-40

39. Graber D.A. Political languages. In: Handbook of political communication. Beverly Hills, London: Sage Publications, 1981. pp. 195-224.

40. Habermas Jurgen, The Theory of Communicative Action –Boston: Beacon Press, 1981.

41. Hahn D.F. Political communication: rhetoric, government and citizens. State College (Pennsylvania): Strata Publishing Inc. 1998.

42. Horbenko Nataliia. Political discourse: definition, features and functions. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. С. 166-169.

43. Kryvoruchko T. Strategies of Communicative and Pragmatic Influence in Politicians' Speeches. Вісник науки та освіти. 2023. № 17. С. 35-50.

44. Lakoff R. Language in Context. Linguistic Society of America. 1972. Vol. 48, no. 4. P. 907–927. URL: https://5361invention.pbworks.com/f/Lakoff_72_fletch.pdf.

45. McNair B. An Introduction to Political Communication, 6th ed. London and New York: Routledge, 2018. 252 p.

46. Perloff R. M. The Dynamics of Political Communication: Media and Politics in a Digital Age. 2nd ed. London and New York: Routledge, 2017. 500 p.

47. Shchyhlo L., Korovai. M. The phenomenon of language manipulation in foreign policy discourse: a linguosynergistic perspective. Суми: Видавництво СумДУ, 2023. P. 23-27.
48. Van Dijk, T. A. What is Political Discourse Analysis? *Belgian Journal of Linguistics*, 11, 1997. P. 11-52.
49. Wodak R. Pragmatics and Critical Discourse Analysis. A crossdisciplinary inquiry. URL: <http://www.benjamins.com>

Список ілюстративних джерел

1. An analysis of Prime Minister Boris Johnson's speech. URL: <https://www.speaktolead.co.uk/an-analysis-of-prime-minister-boris-johnsons-speech/>
2. Boris Johnson widely regarded as a 'liar' by voters, poll finds. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/boris-johnson-liar-poll-b2060046.html>
3. Boris Johnson: First speech as PM in full. URL: pmc.ncbi.nlm.nih.gov+1reddit.com+1studienet.dk.
4. Boris Johnson's speech on 'levelling up' decried for lack of substance. URL: theguardian.com+1independent.co.uk+1
5. Boris Johnson's weapons-grade speech. URL: [spectator.co.uk](https://www.spectator.co.uk).
6. Boris Johnson's final speech as Prime Minister. 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-final-speech-as-prime-minister-6-september-2022>
7. Brexit and the weaponisation of metaphor. URL: [prospectmagazine.co.uk](https://www.prospectmagazine.co.uk)
8. Country Comparison tool. URL: <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/united-kingdom/>
9. Full text: Boris Johnson's Conservative conference speech. URL: [spectator.co.uk+1rev.com+1](https://www.spectator.co.uk+1rev.com+1)
10. How to foil Nigel Farage? Some voters want a Boris Johnson comeback. URL: <https://www.thetimes.com/uk/politics/article/boris-johnson-nigel-farage-prime-minister-polls-hnqbcjjfr?>

11. Invisible mugger: how Boris Johnson's language hints at his thinking. URL: blogs.nottingham.ac.uk/theguardian.com+1sheffield.ac.uk+1
12. Ipsos poll shows public views towards Boris Johnson recovering but half still unfavourable. URL: <https://www.ipsos.com/en-uk/ipsos-poll-shows-public-views-towards-boris-johnson-recovering-half-still-unfavourable?>
13. Kemal Comert. Analytical analysis of Boris Johnson's farewell speech. Copenhagen Business School. 2022. 3 p. URL: studocu.com.
14. Over 80% of voters think government handling Brexit badly. URL: <http://www.research-live.com/article/news/over-80-of-voters-think-government-handling-brexit-badly/id/5051732>
15. Poll finds public believe Boris Johnson is an 'undemocratic' prime minister. URL: <https://www.theneweuropean.co.uk/brexit-news-yougov-poll-on-boris-johnson-55144/?>
16. President Biden's inaugural address. URL: [aljazeera.com+51011now.com+5bbc.com+5](https://www.aljazeera.com+51011now.com+5bbc.com+5)
17. Purnell, Sonia Just Boris: Boris Johnson: The Irresistible Rise of a Political Celebrity. London: Aurum Press Ltd. 2011. URL: <https://archive.org/details/justborisirresis0000purn>
18. Shah Rafaqat. Rhetorical Practices In Political Discourse: A Comparative Analysis Of Joe Biden And Boris Johnson's Election Speeches. *Migration Letters*. 21. 2024. C. 759-766. URL: [researchgate.net+1researchgate.net+1studocu.com](https://www.researchgate.net+1researchgate.net+1studocu.com).
19. The "levelling up" agenda of Boris Johnson's government – and why there might be trouble ahead. URL: [theloop.ecpr.eu](https://www.theloop.ecpr.eu)
20. The clown king: how Boris Johnson made it by playing the fool. URL: [theguardian.com](https://www.theguardian.com).
21. The Peppa problem: why did Boris Johnson's CBI speech bomb so badly? URL: <https://www.theguardian.com/politics/2021/nov/26/the-peppa-problem-why-did-boris-johnsons-cbi-speech-bomb-so-badly>

22. Transcript: Boris Johnson's election victory speech in full. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/13/transcript-boris-johnsons-election-victory-speech-in-full>

23. White House official speeches archive. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/>

ДОДАТКИ

Додаток А Вибірка аналізованих промов Бориса Джонсона

№	Дата	Подія / Тема	Джерело
1	31.01.2020	Brexit Deal Speech	UK Parliament
2	20.03.2020	COVID-19 Address	10 Downing Street
3	14.07.2020	Conservative Party Conference	CPC Official Site
4	05.11.2020	COVID-19 Lockdown Speech	BBC News
5	21.12.2020	Brexit Trade Deal Statement	The Guardian
6	23.02.2021	COVID-19 Vaccination Speech	UK Gov Portal
7	15.06.2021	G7 Summit Speech	G7 Official Site
8	01.09.2021	Economic Recovery Plan	Financial Times
9	10.12.2021	COP26 Address	UNFCCC
10	03.03.2022	Ukraine Support Speech	UK Gov Portal

Додаток Б Фрагменти текстів промов (англійською)

1. Brexit Deal Speech (31.01.2020): > «Today, we leave the European Union, and we do so with a deal that respects the will of the people...»
2. COVID-19 Address (20.03.2020): > «We must act decisively to protect lives and the NHS, and we will do everything in our power...»
3. Ukraine Support Speech (03.03.2022): > «The UK stands with Ukraine, and we will provide support to defend their sovereignty and freedom...»

Додаток В Таблиця лексико-семантичного аналізу

Лексема	Тип	Конотація	Функція
decisive	прикметник	позитивна, рішучість	переконання, мотивація
sovereignty	іменник	позитивна, незалежність	аргументація, формування іміджу
protect	дієслово	активна, безпека	мобілізація, емоційний вплив
freedom	іменник	позитивна, цінність	переконання, ідеологічна рамка

Додаток Г Частотний аналіз ключових концептів

Концепт	Частота
freedom	15
unity	12
reform	9
crisis	8
leader	10

Додаток Д Семантичні опозиції у риторичі Б. Джонсона

Опозиція	Приклади використання
we – they	«We will build a better future, while they resist change.»
good – bad	«These reforms are good for our nation, while stagnation is bad.»
unity – division	«We must unite in the face of division and uncertainty.»

Додаток Е Приклад фрагментарного аналізу промови

Brexit Deal Speech (31.01.2020):

«Today, we leave the European Union, and we do so with a deal that respects the will of the people...»

Аналіз: - «leave the European Union»

– ключовий політичний факт, нейтральна конотація, інформує про подію; - «deal that respects the will of the people»

– позитивна конотація, стратегія переконання, формує імідж демократичного лідера;

– Використання прямої адресації до аудиторії («the people»)

– прагматичний ефект, мобілізація підтримки.

Додаток Ж

Lesson Plan: Political Language and Persuasive Vocabulary

Duration: 45 minutes

Topic: Political Language and Persuasive Vocabulary (Based on Boris Johnson's Speeches)

Objectives:

- Identify persuasive vocabulary in political speeches.
- Analyze connotation and emotional language.
- Interpret meaning and intention behind political statements.

1. Warm-up (8 min)

Discuss what makes political speeches powerful.

Write student ideas on the board: vocabulary, emotions, metaphors, repetition, slogans.

2. Vocabulary Focus (8 min)

Key terms: emotive language, connotation, rhetorical device.

Task: Match the word with its connotation.

3. Mini-text analysis (10 min) Extract:

Boris Johnson — Downing Street Address, 13.12.2019 (part of speech)

americanrhetoric.com

«This morning I went to Buckingham Palace and I am forming a new government. ... we have an overwhelming mandate from this election to get Brexit done and we will honour that mandate by January the 31st. ... And I want to speak also to those who did not vote for us, or for me, ... I want you to know that we in this one-nation Conservative government will never ignore your good and positive feelings ... Because now is the moment ... to build a new partnership, which is one of the great projects for next year.»

4. Task: Identify persuasive vocabulary, semantic opposition, inclusive pronouns.

Group Activity (12 min)

Create a 5 sentence persuasive political statement using given words:

freedom, stability, crisis, future, responsibility, threat, opportunity, protect.

5. Reflection (7 min) Which vocabulary strategy is the most effective in political language?

SUMMARY

The methodological analysis of lexico-semantic elements in political speeches is crucial for understanding how language shapes public perception and constructs political authority. Boris Johnson, a prominent British political figure, is widely known for his eccentric, expressive, and emotionally charged communication style. His speeches exemplify the strategic use of lexical choices, rhetorical devices, and culturally embedded meanings to influence audiences and assert ideological narratives.

The aim of this thesis is to investigate the lexico-semantic features of Boris Johnson's political discourse through theoretical and empirical analysis. The main objectives of the research include:

1. Defining political discourse and its communicative functions.
2. Exploring the methodological approaches to lexico-semantic analysis in modern linguistics.
3. Identifying distinctive features of Boris Johnson's rhetorical style.
4. Analyzing lexical and semantic devices such as metaphors, emotional vocabulary, idioms, neologisms, and political terminology.
5. Assessing the pragmatic effects of these language tools on the audience.
6. Comparing Boris Johnson's speeches with those of other political figures, including Winston Churchill and Joe Biden.

The object of the study is political discourse as a form of public communication, while the subject is the lexico-semantic characteristics of Boris Johnson's speeches.

The theoretical significance of this study lies in expanding the understanding of how lexico-semantic structures function within political communication. The practical value is reflected in the applicability of the findings to the fields of discourse analysis, sociolinguistics, political communication, and media studies, particularly in the training of political analysts, journalists, and linguists.

This thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a bibliography, and appendices. The research incorporates both qualitative and quantitative methods, including context analysis, stylistic interpretation, comparative discourse analysis, and frequency analysis of linguistic units.

The results of the study indicate that Boris Johnson's discourse is rich in stylistic variation and rhetorical complexity. His strategic use of humor, irony, emotionally loaded vocabulary, and cultural references creates a recognizable political persona – the so-called “Brand Boris.” His language evokes strong emotional reactions and contributes to public polarization, while also appealing to national identity and traditional British values.

The findings also show that Johnson's language, though often informal and humorous, is crafted to fulfill clear pragmatic objectives – to persuade, to entertain, and to assert leadership. The developed analytical framework provides useful insights for further research in political linguistics and for practical applications in media literacy and political consultancy.

STRESZCZENIE

Metodologiczna analiza aspektu leksykalno-semantycznego w przemówieniach politycznych odgrywa kluczową rolę w zrozumieniu, w jaki sposób język kształtuje postrzeganie społeczne i buduje autorytet polityczny. Boris Johnson, wybitna postać brytyjskiej sceny politycznej, znany jest ze swojego ekscentrycznego, ekspresyjnego i emocjonalnego stylu wypowiedzi. Jego przemówienia stanowią przykład strategicznego wykorzystania środków leksykalnych, środków retorycznych oraz kulturowo zakorzenionych znaczeń w celu wywierania wpływu na odbiorców i budowania narracji ideologicznych.

Celem niniejszej pracy magisterskiej jest zbadanie cech leksykalno-semantycznych dyskursu politycznego Borisa Johnsona poprzez analizę teoretyczną i empiryczną. Główne zadania badawcze obejmują:

1. Zdefiniowanie pojęcia dyskursu politycznego i jego funkcji komunikacyjnych;
2. Przegląd metod analizy leksykalno-semantycznej we współczesnej lingwistyce;
3. Wskazanie charakterystycznych cech stylu retorycznego Borisa Johnsona;
4. Analiza środków leksykalnych i semantycznych, takich jak metafory, słownictwo emocjonalne, idiomy, neologizmy i terminologia polityczna;
5. Ocena pragmatycznego wpływu używanych środków językowych na odbiorców;
6. Porównanie przemówień Borisa Johnsona z wypowiedziami innych postaci politycznych, m.in. Winstona Churchilla i Joe Bidena.

Przedmiotem badania jest dyskurs polityczny jako forma komunikacji publicznej, a obiektem – cechy leksykalno-semantyczne przemówień Borisa Johnsona.

Znaczenie teoretyczne pracy polega na pogłębieniu wiedzy o funkcjonowaniu struktur leksykalno-semantycznych w komunikacji politycznej. Wartość praktyczna badań przejawia się w możliwości zastosowania wyników w analizie dyskursu, socjolingwistyce, komunikacji politycznej oraz w kształceniu specjalistów z zakresu retoryki i dziennikarstwa.

Praca składa się z wstępu, trzech rozdziałów, wniosków końcowych, bibliografii i załączników. Badania opierają się zarówno na metodach jakościowych, jak i

ilościowych, w tym na analizie kontekstowej, interpretacji stylistycznej, porównawczej analizie dyskursu oraz analizie częstotliwościowej.

Wyniki wskazują, że dyskurs Borisa Johnsona cechuje się bogactwem stylistycznym i złożonością retoryczną. Strategiczne wykorzystanie humoru, ironii, nacechowanego emocjonalnie słownictwa i odniesień kulturowych buduje rozpoznawalny wizerunek polityczny – tzw. «Brand Boris». Jego język wywołuje silne reakcje emocjonalne i przyczynia się do polaryzacji społecznej, jednocześnie odwołując się do tożsamości narodowej i tradycyjnych wartości brytyjskich.

Badania pokazują również, że mimo pozornej swobody i humorystycznego tonu, język Johnsona realizuje konkretne cele pragmatyczne – przekonuje, bawi i wzmacnia wizerunek przywódcy. Zaproponowany model analizy może być przydatny zarówno w dalszych badaniach nad językiem polityki, jak i w praktyce edukacyjnej oraz medialnej.